دملا امیر دپوان

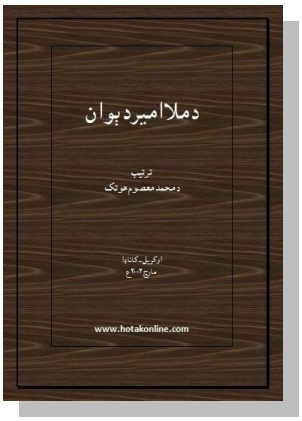

ترتیب

د محمد معصوم هوتک

اوکویل ـ کاناډا

مارچ ۲۰۰۲ع

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیراودیوان یې

دملاامیرددیوان دغه نسخه ،چې مادچاپ له پاره تیاره کړه ، ماته د ۱۳۶۵ ش کال په سر کي په کندهارکي لاس ته راغله اوترکتلووروسته یې راته څرګنده سوه چې دانسخه داروانبادحاجي دوست محمدبړیځ له کتب خانې راوتلې وه[1] .حاجي صاحب مرحوم پخپل قلم ځای ځای د شاعرنوم دنومورې خطي نسخې پرځنډوکښلی و[2].

دملاامیردیوان دحجم له مخې وړوکی دیوان دئ او(۸۰) غزلي او نظمونه لري خودالفبې دتولوپټیوغزلي پکښې سته . دپای پانې یې د (یاء) ردیف ته رسیدلي دي خوځوپانې یې کنډودي . مادانسخه تر موندلوځومیاشتي وروسته دزهري په جریده (د۱۳۶۵ ش کال ۹ ـ ۱۰ ګڼه) کي معرفي کړه اودهغي لیکنې لنډیزدلته مکرر رانقلوم:

---

[1] حاجي دوست محمدبړیځ دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان دپاچهی په دوهم کال(۱۲۸۲ش) په کندهارکي زېږېدلی اودظاهرشاه دپاچهی په شپږدېرشم کال(۱۳۴۸ش) په کندهارکي وفات اوپخپله پلرنی هدیره کي ښخ دئ . پلاریې قیام الدین خان اونیکه یې محمدیوسف اخوندزاده نومېدی . دحاجي دوست محمدبړیځ پېشه سوداګري وه اودخورلسمي هجري شمسي پېړۍپه دېرشموکلونوکي یې د کندهار د شاه بازارپه ختیځه راسته کي دپوښلي چارسوشمال ته دخارجي بوټونوپلورنځی درلود. حاجي صاحب په پښتوژبه دنثرپه برخه کي قلم چلاوه اویوه غني کتابخانه یې درلوده چې دپښتووپارسي وعربي ژبو خطي نوادریې پکښې خوندي کړي وو. ددې کتابتون په کندهارکي داروانبادمحمدحلیم سلیمي (۱۳۸۴ ش مړ) ترکتابتون وروسته دخطي نسخودکیفیت اوکمیت له درکه مشهوره کتابخانه وه . دبایزیدروښان نوې موندل سوې رساله ، چې دعلم درسالې په نامه په ۱۳۶۴ ش کال داروانبادسرمحقق دوست شینواري په سریزه او سمون په کابل کي خپره سوه ، دحاجي دوست محمدبړیځ له کتابتون څخه راوتلې وه . دحاجي دوست محمدبړیځ زوی نوراحمدبړیځ هم دپښتو ژبې لیکوال او دطلوع افغان اخبارپرکاره قلمي همکارو . نوراحمدبړیځ په ځواني کي مړسو (دی بایدله اروانبادپوهاندډاکټرنوراحمدبړیځ سره مغالطه نه سي).

[2] زه (هوتک) دنومورې لیک دده دکتابتون دنورونسخودکتلوله خاطره پېژنم اوزماپه کتابتون کي دحاجي دوست محمدبړیځ په قلم داخونددروېزه دمخزن الاسلام ځیني برخي سته چې دخپل کتابتون دیوې نسخې اوداروانبادسلیمي دکتابتون دکومي نسخې ترمقابله کولووروسته یې یادانښت کړي دي . دحاجي صاحب مرحوم لیک په نسبتاً ښکلوخطونوکي راتلای سي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیردځورلسمي هجري قمري پېړۍ په سرکي په کندهارکي یوله هغوشاعرانوڅخه و ، چې مردف دېوان یې درلود اوشعرونه یې دخلکو خولوته لوېدلي وو . هسې خوپه پښتنوشاعرانو کي مـــورد (امیر) او (امیرمحمد) په نامه څوتنه پېژنو،خوپیاوړي محقق پوهاند عبدالشکور رشاد د پښتانه شعراء په دریم ټوک (۸۲۷ مخ) کي د امیر په نامه یوشاعرمعرفي کړی دئ ، چې زمونږتربحث لاندي ملاامیرسره یې ځینې ګډ وجوهات سته . دی لیکي : " امیرپه خټه پوپلزی و ، د کندهاردتلوکان[3] په کلي اوسېده دده دپښتو مردف دېوان شته او د پارسو اوعربي دېوانونودلرلوپه باب یې هم خبري کیږي .... دده ژوند د ۱۲۹۱ هـ ق کال[4] په حدودو کي ټاکلای شو اوعمریې تر۹۵ کالو پوري رسېدلی دي . له دېوانه ځخه یې معلومیږي ، چې د ژوند وروستي کلونه یې په ګرش (هیلمند) کښي تیرکړي دي " .

ددغي لیکنې په استناد د ((فرهنګ زبان و ادبیات پښتو)) محترم مولف هم دده یادونه کړې ده . په پښتانه شعراء کي دامیر دکلام د (ی) ردیف څلور پښتو بیتونه خوندي دي . زه په غوڅه توګه حکم نه سم کولای ، چې (امیر)او (ملاامیر) به یوسړی وي . د (امیر) په باب خو لوی محقق پوهاندرشادلیکي ، چې ظریفه او شوخه طبعه یې درلوده . د ملاامیرپه دېوان کي مادظرافت اوشوخی صریحه نمونه ونه موندله . خو دعصر او وخت نزدېوالي اود اوږده عمر تېرول او د ملاامیرپه

---

[3] تلوکان دکندهارد پنجوایي ولسوالی مربوط کلی دئ،چې دکندهار ښار لویدیځ لورته پروت دئ. شاوخوایې دانګوروباغونه دي. د پښتواوفارسي ژبې شاعر او د تالیفاتوځښتن ساګزی ملاحسن اخوند (۱۱۷۷ـ۱۲۴۵ هـ ق) دهمدغه تلوکان دئ. فارسي دېوان یې چاپ سوی دئ.زما (هوتک) سره یې یوه ښکلې قلمي نسخه سته ، چې دهرات دنائب الحکومه سعدالدین خان د زوی عبدالعلي خان (خان آغا ؟) په پرمایښت د ((محمد رحیم الکوزي قندهاری الاصل ساکن هرات)) په قلم لیکل سوی دئ.

[4] دغه کال په پښتانه شعراء کي ۱۳۹۱ هـ ق راغلی دئ ، چې چاپي غلطي ده. دغه غلطي زما په پورتنۍ مقاله کي ، چې په (زیري) جریده کي خپره سوې ده ، بیاتکرار سوې ده. د مقالې ترچاپ وروسته ما اوفاضل استاد په دې باب خبري هم وکړې او ماوعده ورکړه ، چې دغه غلطي به یو وخت سموم. دادئ اوس (اووه ویشتمه دمارچ ۲۰۰۶ ع) مي خپله ژمنه پوره کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېوان کي د (نهرسراج ويالې) يادونه[5](۱) بياهغه وجوهات دي ، چې ددوی ترمنځ شريک دي. د اوسنيو ماخذونو ، روايتو او دېوان څخه دا فيصله ګرانه ده ، چې ((امير)) او ((ملا امير)) به يوشاعروي. په هر صورت زه اوس دی د ((ملا امير)) په نامه دموجوده دېوان له مخي تاسي ته درپېژنم اودېوان يې درته معرفي کوم. نوره څېړنه به راتلونکي ته پرېږدو . ګوندي داسي مواد لاس ته راسي ، چې ددې موضوع له سپينېدو سره مرسته وکړي.

زمادکتابتون په خطي نسخوکي دملاامیردیوان سته،چې نوم يې ((مخبر العشق جديدی)) پرايښی دئ . ديوان مردف اودپای له خوانيمګړی دئ. دوروستۍ پاڼې رکاب يې (ځمامقصود) ليکلی دئ ، چې داکلمات دراتلونکي مخ دلومړي بيت شروع ده . نسخه پرعادي کاغذ په توره سياهي ليکل سوې ده اودډېر بې سليقي او بېسواده کاتب کارمعلوميږي. څرنګه ، چې دېوان نيمګړی دئ ، دکاتب نوم اود ليکلو کال يې نسته . ددېوان پرځنډو څوځايه ۱۳۲۷ او يوځای ۱۳۲۸ کښل سوي دي. نه پوهېږم ، چې دابه دليکلوکال ياکلونه وي که يا؟ د دېوان ټولي غزلي اتياوو ته رسيږي اود(ی) ردیف هغه څلوربيته ، چې د پښتانه شعراء په دريم ټوک(۸۲۷مخ) کي خوندي دي ، ، دلته نسته. که (امير) او (ملاامير) يوشاعر وي ، نوښايي دغه بيتونه به په هغو پاڼوکي وي ، چې ضايع سوي دي. ددېوان پيل داسي دئ:

له بسم الله وروسته. هذا کتاب مخبرالعشق جديدی.

نن مشغول سه په الحمد و پـــه ثنا په دهان کښې دي چليږي ژبه ستا

[5] دنهرسراج دويالې يادونه زه پردې خبره دليل بولم ، چې ملاامير په هيلمندکي هم استوګنه کړې ده او احتمالا په ((ګرش)) کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هربنده لـــــــره لازم ثناګویي ده په قرآن کښي بیان کړی پاک مولا

++++

له دیوان څخه یې مادده دژوند په باب زیات مشخص ټکي ونه موندل. دامیرحبیب الله (۱۳۱۹ـ۱۳۳۷ هـ ق) یادونه یې څوځایه کړې ده:

دسراج المله والدین ښـــــــه دبدبه ده
ملاامیرده دوعاګوی[6] نه دفرنګ یم

اویا:

ډېردي عـــــــــــمردامیرحبیب الله وي
ترســـایه لاندي ناست امتیان ستا محمده
تل مشغول دقندهار پـــــــــــه آبادي ده
اوس مشغول پـه نهرسراج نهراعلی محمده
نهرسراج به خدای معمورکه وخت نژدې دی
ملاامیرفقیردوعـــاګوی ده هرصبا محمده

دنهرسراج واله (ویاله) په ۱۳۲۵ هـ ق کال دهیلمند له رود څخه افتتاح سوه[7]

ددیوان د (ب) ردیف دیوې غزلي مقطع داسي ده:

دیارلس صدی هـــــــم شپږویشت کاله
ووتپرشوي ملاامیر بیان کوي له هره باب

[6] ((دوعاګوی)) باید دوې څپې ولوستل سي.
[7] حبیبي ـ عبدالحي پوهاند ـ دافغانستان تاریخي پېښلیک ـ ۲۲۲ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلس سوه شپږویشت هـ ق کال دامیرحبیب الله دپاچهیِ اووم کال دئ . له دې ټولو خبروڅخه څرګندږي ، چې دامیرحبیب الله دپاچهیِ دوران دملاامیر د شاعریِ د اوج زمانه ده . په دغه وخت کې دی سپین ږیری دئ ځکه وایي:

ملاامیرپه سپینه ږیره تل ژړاکړي
راشه زماپرغریبیِ وکړه پـوښتنه

++++

اشعاریې دده پرعلم او پوهې باندې شاهدي ورکوي. دتصوف خوایې درنه ده . اخلاقي شعرونه هم لري . له اشعاروڅخه یې معلومیږي ، چې ملاامیرپه سلوک کې دنقشبندیه طریقې پیرو دئ . دسلوک اوسیر پړاوونه داسې بیانوي:

دوحدت له باغه درخته رانبکاره شوه
نه یې مثل پـــــه زمین لکه نشتر و

.....

دتوحید ترسوزن ووزه که یکتا یې
که دوتا یې ځان یکتاکړه یک بشر

.....

محبت دخدای نـــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبـــــــــوه یې په چشمه د شـــریعت
اســـــــــم ذات د زړه صیقل دسالکانو
تصفیه د زړه راځي پـــــــــــه طریقت
بیابه کشف و کـــــرامات درته حاصل شي
پوشیده لـــــــره داحـــــال د حقیقت
معرفت مي شناخت دخدای پرخپل طاقت ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

((ملاامیر)) تعریف کـــــــــوي دمعرفت

په دېوان کي يې يوه تقريبا بشپړه فارسي غزله اوځوشير وشکر بيتونه سته. فارسي شعر يې دټيټي سويې شعردئ او خوندورنه دئ.

+++++

+

دادهغي ليکنې لنډيز و ، چې ماشل کاله وړاندي دکابل په زېري جريده کي خپره کړې وه[8](۱). تردې وروسته مي ددېوان قلمي نسخه د چاپ له پاره تياره کړه. اودتيارسوي متن يوه برخه مي (د ً ق ً ترردیفه) پخپل خط په يوه جلاکتاب کي پاکنويسه کړه اونورکارله ګران هيواد څخه دراوتلوله اسيته نيمګورپاته سو . دامتن اوخطي اصل يې له هيواده راته زمامورکراچی ته راورساوه اومابياله ځانه سره کاناډاته راوړ(۱۹۹۲ ع) . سږکال مي دکاغذوله منځه دامتن راوايست له سره مي وکوت اوکمپيوټري چاري مي يې بشپړي کړې اودخپلو هغو ليکنو په تاخچه کي به يې کښېږدم، چې زماناچاپ آثاردچاپ په انتظار پکښې پراته دي.

دنوي کتنې په ترڅ مي لازمه وبلل داځوټکي نورهم پرخپله پخوانۍ ليکنه باندي ورزيات کړم:

ملاامیردمتوسطي درجې ملا ، دټيټي سويې شاعر، دلوړجوش و خروش مخلص سالک دئ اوپه سلوک کي دنقشبنديه طريقې لاروی دئ. دېوان يې له يوځوغزلوپرته نورټول دسيراوسلوک مسئلوته وقف کړئ دئ اودتصوف غامض اوپېچلي موضوعات يې په ډېرساده

[8] دنومورې مقالې بشپړمتن زمادناچاپه اثر ً کچکول ً په لومړي ټوک ۳۲ مخ کي خوندي دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعرکي بيان کړي دي .دده شعرله لويه سره هم فوق العاده ساده اوله هنري مزيته خالي دئ اوفني کمزوری،قافيوي نيمګړتياوي اودوزن ناهماهنګی يې دلوستونکي مخي ته ډېري راځي،خودتصوفي اړخ زياتوب يې دشعري قابليت د نه وړتيا له امله دشعر خوند ورنګ نور هم ورپيکه کړئ دئ . ده ته خپل شعرکله کله دومره لوړښکاره سوی دئ چي وايي ٌ پخته کار سالک ٌ به يې په بيان پوهېږي (د ٌ ن ٌ رديف) خو حقيقت دادئ چي دده په شعرکي مفاهيم بيخي په ساده پيرايه کي بيان سوي دي .شاعرته دسيروسلوک اوطريقت پرورشوباندي ځان ٌ بالغ ٌ ښکاري اود ٌ دستار ٌ ترلوتمه لري (د ٌ ع ٌ رديف) خو ځای ځای بيا پخپله ورته ځان ٌ ناقابل ٌ ايسي (د ٌ ف ٌ رديف) . شاعردسلوک دلاري خطرات هم له پامه نه دي اچولي اودآيات وحديث په استشهاد وايي چي په طريقت تربل هرمسلک د ٌ ملحدی ٌ خطره ډېره ده(د ٌ ه ٌ رديف) . دی دخطرځای هم دخپلي تجربې اوپوهي له مخي نويو سالکانوته ورښيي (د ٌ ن ٌ رديف) .

شاعر غواړي دځينو کلماتو په راوړلوسره خپله تواضع اوانکسار تمثيل کړي اودځان له پاره د(کمينه ، دون همته ....) کلمات کاروي خو ددغو کلماتو مروجي معناوي دعجزو انکسار ښکارندويي نه کوي ، بلکي استعمال يې دلاسه لا د شخصيت ددرناوی پله سپکوي .

دملاامیرپه دېوان کي ديولړتاريخي پېښوياد ونه سوې ده چي مايې دلومړي وارمعرفی په ليکنه کي مثالونه راوړي دي اوتاسي يې يوه برخه وړاندي ولوستل (دسراج الملت والدين اميرحبيب الله خان ، دکندهار دنايب الحکومه يادونه اودنهرسراج دويالې دکيندلوکار) . ددې پر څنګ دی وطن ته دروسانودراتګ خبرداری اودهغوپه مقابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي دغزا اوجهادهڅونه کوي (د ٔو ٔ ردیف) چي مادهمدې متن په (۲۱) مخ (۱) حاشیه کي تبصره پرکړې ده.

دملاامیرشعري ژبه په عمومیاتوکي دلویدیځي لهجې ځانګړتیاوي لري اوپه خصوصیاتوکي بیادهیلمنداوروزګان دشاوخوا پښتنوژبه تمثیلوي . دی ځای ځای دشعري اړتیاله اسیته د کلماتو وروستي حرکتونه غورځوي اؤ نعمتونهٔ د ٔنعمتونٔ په شکل کاړي.

داوه هغه ټکي چي یادونه به یې دملاامیردشعرپه پوهېدلوکي مرسته وکړي.

محمدمعصوم هوتک
اوکویل ـ کاناډا
۲۷ مارچ ۲۰۰۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

نن مشـــــغول شه پـــــــــــه الحمد وپـه ثنا
په دهـــــــــــان کښي دي چلېږي ژبه ستا
هـــــــربنده لـــــــــــره لازم ثنا ګويي ده
په قـــــــــــرآن کښي بيان کړي پاک مولا
صد درود وصد ســــــــــلامه دي انعام وي
له ماخـــــــــــواره امتي پرخپل پېشوا
هـــــــم پرآل هـــــم پراصحابو دده باندي
هـــــم پـــــــــــرواړه ګذشته وانبيا
که ظاهـــــــــرباطن الف شوې مردانه يې
په لباس د (ج) پـــــه پټ شې ســــــرتپا[9]
که د(ز)نسبت دي وکـــــــــړوخپل نفس ته
پردغـــــه تقصيرهمېش کـــــــــوه ژړا
نبه محکمه پيالـــــــــه نوش دقناعت کړه
بې صبري ده بدبختي لـــــــــــويه بلا
شفقت دفقيروعـــــــــظ ونصيحت دی
زياتي نه لـــــــــري قدرت دضرب پرچا
راشـــــــــه ونيسه محکم دربارمحکمه[10]
ځان ورګـــــډ کـــــــــړه په مجلس داولیا
هرګناه لـــــــره زنګـــــــونه پرزړګي دي
آئينه دزړه لـــــــــه زنګه کـــــــړه صفا
که صادق يې يک بيني يک جهتي کـــــــړه
دتـــــــوحيد پرلارتـــــلای نه شي دوبين بيا

[9] سرتپا= سرترپا
[10] دانيم بيتی کټ مټ وليکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګمراهـــــــان دزمـــــانې ترحساب تېردي
(ملا امیره) کناره شـــــــه له هـــــــرچا

***

که ساقي راکه جـــــامونه دکـــــــوثربیا
پـــــــه کارنه لـــــــرم دنیاو سیم و زربیا
هست مي ستا په هست موقوف ده فضل وکړې
پرخپل هست باندي دهست وکـــــړه نظربیا
په نظر دکامـــــــــــــلانو مي منظور کړې
معتکف دي ددربارېـــــــــــم هم ددربیا
ممکنات چي رب پیداکـــــړه په قدرت خپل
داهـــــــــــــمه دي ننباني دپیغمبربیا
هیڅ دحسن سیال (یې) نشته پـــــه دنیاکښي
سیالي نه که ستالـــــــــه رنګه شمس قمربیا
چي پیدا یې ستالـــــــــه رویه کل اشیاکړه
پاک الله پرتاعـــــاشق ، تې[11] کړې اظهربیا
ودیدن ته دي محتاج شـــــــاه وګدای دي
که روزي مي ستادیدن شي پـــــه محشربیا
زه چي مست ورندانـــــــــه دزمانې یم
ډېرمستان رندانـــــــــه دي ستاددربیا
عشق دي هسي سرګردان کړم په عـــالم کښي
نه پوهېږم پـــــه خپل نفـــــع و ضرربیا
بې صبري مي شوه غالبه ستاپـــه عشق کښي
قناعت پیاله که راکـــــــــړې پقدربیا
دهجران په اورمي مـــــــــه سیځه صنمه
(ملا امیر) که مـــــــــفرح کړې په نظربیا

[11] تې = ته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

صدقـــه شه صدقـــه شه دل وجـــان زما
تـــــردیدن وتـــــردیدن دخپل جانان زما
یـــــودیدن وعاشقـــــانـــــولره بس ده
همېشه دوی ثناخـــــوان دي دخوبان زما
منتـــــظرورتـــــه ولاړدي بې اختیاره
که معـــــمورشي په دیدن دګل ریحان زما
نه له سترګـــــوغائبېږي نه په سترګو برابرده
لاردعقل نشته چي څرګندبه شي سبحان زما[12]
هیڅ تعلیم وعاشقـــــانـــــووته نه شي
دواړه کـــــونه دي پرې ایښي پرجانان زما
شابس شابس دعـــــاشق پرهمت باندي
چي یک بین شـــــو یک جهته پرمیدان زما
(ملاامیر)غـــریب دوبین دئ تې[13] یکبین کړه
رب کـــریم ده هم رحیم ده هـــم رحمان زما

***

چـــي طالب شـــــوم دمطلـــــوب
په کـــال سلب شـــــوم مســـــلوب
هســـــي رنځ رابانـــــدي راغـــــی
په مثـــــال لـــــکه ایـــــوب
دعشـــــق دارنـــګ ســـــخته زورده
بې بصرکئ[14] عشـــــق یعقـــــوب
که معشـــــوق هرڅوجفـــــاکـــــړي

[12] ددې بیت څېړې د غزلي دنورو بیتو دڅېړو پرپرتله زیاتي دي.
[13] تې = ته یې
[14] کئ = کړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وعاشـــــــق تـــــه وي مرغـــــــــوب
عاشقـــــــان چـــي همبـــــــــش ژاړي
ببمـــــــاران دي پـــــــه مقـــــــلوب
لـــــه دې رنـــــــځه به روغ نـــــه شـــي
بـــــــې ديـــــــداره د محـــــبوب
د عشـــــق هســـــــي غـــــالب کار ده
خـــــوار عاشـــــــق کاندي مغلـــــوب
پختـــــــه کـــــار عاشـــــق هغـــــه ده
چي خپـــــل عشـــــق کانـــــدي محجوب
کـــــه مخلـــــوق تې عشـــــق ظاهر شـــي
ښـــــه يـــــې نه بـــــولـــي کتُـــــب
ربـــــــه عشـــــق مي پوشـــــــيده کړې
هـــــم پر شـــــرق هـــــم پر غـــــروب
لـــــه نقصـــــانه عشـــــق نګـــــاه کړه
نفـــــس حـــــاضره پر شمال هم پر جنوب[15]
مـــــلا امير غريب بيـــان کوي له عشقـــــه
په مثـــــال لکـــــه مرغـــــه اخلـي حبوب[16]

***

له کاملـــه پيالـــــه نوش کـــــه په شتـــــاب
پرهېزي شـــــه لـــــه ګنـــــا کـــــه اجتنـــــاب
خپـــــل باطن کـــــړه پاکـــــيزه له هره خُبثه
ځان لايـــق کړه چـــي منظور شـــې دا حبـاب
بعضـــي خلـــــګ په ظاهرې پر آراستـــــه وي
په باطـــــن کي خباثت وي بـــــې حســـــاب

[15] دانيم بيتی څلور څپې زيات دئ
[16] حبوب = دانې . جمع يې حبوبات دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعضي خلګ په باطن سم آراسته وي
په شریعت[17] وي هم ملامت هم په کتاب
دغه دواړه نقصاني په آخرت وي
چې حاضر شي په میدان د سوال جواب
بختور ده چې ظاهر باطن (یې) د واړه[18]
برابر د شریعت شوه د وهاب
راشه تینګ پر شریعت شه که دانا یې
په شریعت به مفتوح شي د جنت باب
که څراغ د شریعت خدای په لاس درکړ
وښه نور ته یې عاجز ماه و آفتاب
هغه څوک چې ردوي حکم د شرع
خلاص به نه شي د دوزخ د سخت عذاب
پټ پنهان له خپله خدایه مشغولا کړه
د صدیق د سینې بوی تئ[19] د کباب
کاملان مي غوصان د عشق دبحردي
ځان جهان وځني هېر غرق په دریاب
پیروي د کامل وکړه که صادق یې
زمور په لاس ده د قرآن محکم تناب
دیارلس صدي شپږ ویشت کاله وو تېر شوي
ملا امیر بیان کوي له هره باب

***

که وصال د جانان غواړې په قیامت
په اخلاص و په تصدیق وکړه طاعت

---

[17] شریعت دلته دعوا مو په شان دوه څپه ییزباید ولوستل سي.

[18] اصل: هغه بختورده چې ظاهرباطن دواړه

[19] تئ = تلئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مجلس ددلبرانـــــــوبه ورګـــــــۀ شي
که دې ترک کـــــــړددنـــــــیازېب وزښت
بې بـــــــــقاده دادنـــــــیاهیڅ باورنشته
پـــــــــه مثال لکه تېزبادځي پـــــــه سرعت
پـــــــه دنیاپسي هـــــــــلاکه زمانه ده
ابلیس کاندي حـــــــــرص غالب ترقناعت
دانایان مي دي مشغـــــــول دیارپـــــه مینه
پروانه که ددنیاپـــــــــــــه زیان کثرت
اولیاء خـــــــدای نازولي پـــــــه دوه کونه
ښه دیداربه ورعطاکـــــــــــړي هم جنت
توکل موپرخپل خـــــــــدای زمورږمومنانو
بې لـــــــه خـــــــدایه تکیه نشته دراحت
ښه تـــــــــــقواوهمت خوی دمسلمان ده
دشیطان تابـــــــعان ډک پـــــــــه خباثت
امان راکـــــــړي دابلیس دبده خـــــــویه
دده خـــــــوی ده ګـــــمراهي بل فضیحت
مقصود تېینګ کـــــــــــړه سوا پرېږده[20]
رضاجوی شه دښه خـــــــدای هم دحضرت
محبت دخدای نـــــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبـــــــوه یې پـــــــه چشمه دشـــریعت
اســـــم ذات دزړه صیقل دســـــالکانو
تصفیه دزړه راځي پـــــه طـــــــریقت
بیابه کشف وکـــــــرامات درته حاصل شي

[20] دانیم بیتی څلورڅپې کم دئ.
سوا = ماسوا . اوماسوادخدای تعالی له ذات پرته نورموجوداتواومخلوقاتوته وایي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوشیده لـــــره داحـــــــــال دحقیقت
تـــــــرعرش پـــــورته دي اویازره حجابه
داخل کېږي عـــــارفـــــــــان بلند همت
معرفت مي شناخت دخدای پـــرخپل طاقت ده
(ملاامیر) تعریف کـــــــــــوي دمعرفت

***

خوارعاشقه معشوق ګوره که لـــري استقامت
نن دي واردئ که پوهېږي دقـــــرآن په تلاوت
عوام خلق دي مجلس دعلـــــــماوفقراکړي[21]
له تاثیرې[22] پیداکېږي تـــــوانګري وقناعت
کـــــه راه رویې ســـــم پرلاردشریعـــــت شه
رهروي بـــې شریعته دئ سالک له[23] قبـــــاحت
ملحـــــدان په زمانه کـــي هســـــي ډېردي
هیڅ خبـرپه شرع نه وي نه په تـــرک دجماعت
موحدان مـــي مستقیم همېش پـرجماعت وي
له ښه خدایه وي ترسان هـــم له عذابه دقیامت
په لبـــاس د حلـــــم پټ شه ســـر تر پایـــــه
د حلـم لباس دئ هرمومن له مرتبه د شرافـــت
حـــلم خوی د انبیأ و اولیـــأ دئ کـــه خبر یې
قـهرغضب خوی د شیطان دئ نه دئ خوی د ولایت
غـافـــلان د یاره ذکره، نقصاني په دواړو کونو
عاشقان صفت ګویان د دلبرانو په دنیا هم آخرت
که تـــــر عرش و کرسي لـــویه دي سینه شوه

---

[21] اصل : عوام خلق دي مجلس دعلماوفقراکړي په هردم.
اوترلاندې بیاورته کښلي دي: دعالم مجلس کوه که ته دانایې

[22] له تاثیرې = له تاثیره یې

[23] سالک له = سالک لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

سواءالله به هسي غرق سې لکه فرعـون هم جاهت[24]
(ملا امیره) پر عمل هیڅ تکیه مه کړه فضل غواړه
دغه لوی فضل عظیم دئ چې یې درکړ هدایت

***

د خوبانـــــو سردار تئ[25] پاس پر اسمان خوت
تېر تر عـــرش و تر کرسي پر څښتن ګران خوت
چې مشـــــغوله پـــــــه صلوت طیبات شو
هر ګفتن یې درمرجـــــان تـــر ښه دهان خوت
د امت غـــم یې زرغـــــون پر پاک زړګي و
هېر یې نه و چې دربار تـــــــه د سبحان خوت
پـــــــر دربار د حق تعالی یې قـــدر ډېردئ
وربخښلئ یې امت نـــــاز یې چـــــلان خوت
ګفتګوی د ګـــــوی مګوی یې سره وکـــــړ
ګـــــوی بیان د شریعت دین یې روښان خوت
د مګـــــــوی خبري پتې له هـــــــر چا دي
پاک حبیب رب منع کـــړئ ډېر یې زیان خوت
طی شـــوه نه فلک اتلس کالـــــه یوه شپه وه
بې مثاله ښه مجلس د دوی تـــــر میان خوت
پنځه فرض لـــــــمونځونه شب و روز شول
که چا تـــرک کـــــړه آخرت لرې[26] تاوان خوت
پنځه فـــــــرض[27] چې ادا پـــــه جماعت شي
خدای رسول به شي راضي دی پـــه نېکان خوت
مومنانو امـــــــر ونهی ټول پـــــر ځای کړئ

---

[24] جاهت:
[25] تئ = تلئ (دکندهارکړدود)
[26] لرې = لره یې، ته یې
[27] فرض کلمه دلته دوې څپې باید ولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نصیحت د(ملا امیر) پـــــــر دل و جان خوت

***

زمـــــــــوږ و تا ته دی ســـوالونه یا مغیث[28]
له تا غـــــــواړو ډک جامـــــــــونه یا مغیث
حاجتمند درتـــــــــــــه ولاړ دي بې شماره
فریاد رس یې، له تا غـواړي حاجتونه یا مغیث
حاجت زمـــــا ده ستا رضا پـــــه دواړو کونو
د رضا دي طلبګار یـــــم په عمرونه یا مغیث
هیڅ مقصود مي په ظاهـــــــر باطن بل نشته
ستا رضا ما خلاصوي له هـــر غمونه یا مغیث
ربه قطع انتظار د خـــــــوار عاشق کـــړې
رحم وکـړه دیدار وکړه ته پر وکړه کرمونه یا مغیث
هر عـــــــاشق چې وي صادق په محبت کښې
تر چشمانـو یې خو ناب وهي موجونه یا مغیث
و خپل یار ته ســـل نظره د عاشق وي په هر دم
یـــــو نظر یې ستا دوا دئ د زخمونه یا مغیث
رد ، قبول دواړه مـــــــوقوف ستا په رضا دي
و بنده تـــه څه معلوم دي ستا حکمونه یا مغیث
مـــــومنان مي مقبولین پـــه دوه جهان کښې
د تقوی توکل ډېر دي اجرتـــــــــونه یا مغیث
ښه خلعت خدای د ایمان و مـــــوږ (ته) راکړئ
موږ پـــر دا خلعت همېش کړو شکرتونه یا مغیث
پاک قرآن دي راستولئ لـــــــــوی انعام ده
پکښې ډېر د حل حـــرمت دي بیانونه یا مغیث
زموږ ایمان پر پاک الله هم پر قرآن هم پر رسول ده

[28] مغیث (دمیم په پښې) فریادرس ، هغه ذات چې فریاد ورته کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د(ملا امیر) پر زړه ډېر د عشق داغونه یا مغیث

***

په کـــــــوڅـه کي دي ولاړ دي رقیبان کج
همېشه راتـــــــه قـــــــهریږي غمازان کج
جنګ جـــــدل مي له خپل نفسه شب و روز ده
بل پـــــــر څنګ راتـــه ولاړ ابلیس شیطان کج
په خپل فضل دي اسباب د جـــــــــهاد راکړ
په اسم ذات ســــــــره وهـــــمه کافران کج
د مومن زړه مي تـــــــــر عرش عظیم لوی ده
اته برجـــــــــه پر ولاړ دښـــــمن حیران کج
روح بادشاه عـــــــــقل وزیر ده که یې ګورې
نفس شیطان ورتـــــــه ولاړ دي پر میدان کج
ښه تقوی و همت وکـــــــــــړه مدت ورکړه
اته برجه کـــــــــــړه محکمه له نقصان کج
بیغمي هیڅ پـــــــه کار نـــه ده د دښمن دار له[29]
د جـــــــــرس په شان بیدار شه هم نالان کج
که غافـــــــــــل شوې له طاعته له اذکاره
وبېرېږه لـــــــه دوزخـــــــه لـــــه نیران کج
محکمي دا اته برجـــــــــه پـــــه طاعت وي
د غافـــــــل روح (مي) بندي ده د شیطان کج
سنګـــــــــــدلان چي ببدیني که سبب دا ده
د معصیت پـــه رنګ یې رنګ ده دل و جان کج
هغه څوک چي تـــوبه ګار شي زړه یې پاک شي
رب غفور ده هـــــــــم رحیم ده پر عصیان کج
هـــــــر مـومن چي توبه ګـــار د ما مضی[30] شي

[29] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آينده و ځـــــان ساتي له هـــــر زيان کج
اول ځان تـــــــه نصيحت کـړم بيا و بل ته
(ملا امير) بيان وکـــئ[31] د هـــــــر تاوان کج

***

عـــــاشقان سينه سوزان غـــــواړي قدح
ودربارته دي ولاړنـــالان ګـريان غواړي قدح[32]
هـــــرعاشق چي دهجران تـــرمقام تېرشي
ګـــــــويانوی شـــوپيدا ،وايـــم نشرح[33]
بې صبری راځخه هېرصبرسکـــــون کـــړ
اوس له ډېري تلـــــــوسې شوم سينه شرح
په باطن کي درياب پـــــه جوش خـــروش ده
پټ پنهان[34] يم پکښې غـــــرق زه يـــم فرح
خامکاران دي زيانکاران تـــرهـــــغه وخته
چي تميزورمعلـــــومېږي دنيکی هم داقبح
چي آهن رنګه جـــــوش ونه که په اورکښې
يوه کيلي کله جوړېږي چي به قلف شي په افتح
که دعشق په اورکښې نفس سوخته پخته کړې
دزړه نوربه دي شي پورته کل زمين کاندي اوضح
شريعت درســـــول باغ زه يې باغبان يـــم
(ملا امير) بې ډنګوي هـــم په ضمني هم په صرح

***

دفراق زهرمي نـــــوش کـــړي زړه خوله تلخ

---

[30] مامضی : تېرسوی وخت
[31] وکئ - وکړئ
[32] داغزل ډېري قافيوي نيمګړتياوي لري.
[33] نشرح يوراز نظم دئ ،چي دهلک دزېږېدلوپروخت دخوشالی په خاطر په ډله ييزه توګه ويل کېدئ.
[34] اصل : پټ پنهم ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـــــامزاج شـــــــوهفته يي لکـــه دبلخ[35]
ستاوصال زمـــــادوا د هـــــــر مرض ده
پـــــــه کارنه لـــــــرم دوا دهنداوجلـــخ[36]
دوصال کوخه دې کـــــوخه دي خلاصه جانانه
رقيبان پـــــــه مـــــــخه راغلل لکه ملخ
اوس حيران يـــــم چې پـــــرکمه به تېرېږم
لاربه خلاصه پـــــه غره شي که پـــه سلـــخ[37]
هسي ګـــــــرم ده بازاردعـــــــاشقانو
ســــــوړبه نه شي دسياه بند په يخ کلـــخ[38]
وعـــــــاشق ته يې ژړاپـــــه برخه ورکړه
تل بـــــــه ژاړي چې پـــه زړه يې خنجرخرخ
هـــرګياه مي پـــــه باران خوشحالي کاندي
(ملا امير) ده ډېرخـــــوشحال په برف پـــرخ[39]

***

مـــــــوروپلاروتـــــه هيڅ مه ووايه پوچ
مـــــــرتبه بـــــه دي کـــمتره سي ترمچ
پاک سبحان يې بيان کـــــــړی په قرآن کښي
دوالديـــــــنودئ حق ډېروباســـــــه غچ
بيامي حق داســـــتاذانـــــوده بې شماره
ښـــــــه محکم يې ټينګـــــوه لکه سپين ګچ
بياحقونه پـــــرهـــــــرچادعلـــــماوو

---

[35] وايي دبلخ هوا يوه هفته سړه بله توده وي. دلته دغه ټکي ته ضمني اشاره ده.

[36] په اصل کې (جلخ) ته کښلي دي: نام وطن است

[37] غره دمياشتي لومړی ورځي ته اوسلخ دمياشتي وروستی ورځي ته وايي.

[38] په اصل کې (کلخ) ته کښلي دي: سردی سخت

[39] اصل : فرخ . خوخنګ ته يې بياورته کښلي دي: فرخ شبنم راګويند. شبنم ته خوپه پښتو پرخه وايي اودلته يې دشعري ضرورت له امله (پرخ) ليکلی دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنبي مـــــــــيراث يې وړی دئ پـــــــــه پچ
يومومن پـــــــــربل مومن لـــــــــري حقونه
ښه محبت سره کـــــــــوئ شيطان که تـــچ[40]
له کفاروبـــــــــه همېش منازعـــــــه کـــړو
له کفاروســـــــــره دئ زمـــــــــوږدد دين غچ
که خپل شيخ که دبل شيخ ته دست بـوسي کړې
تاله فيض وبرکت لاس يې کـــــــــــــړه مچ
ترکـــــــــوه خپلـــــــــه رضادبل دپاره
دمومن وزړه تـــــه ګـــــــــــوره نه يې لچ
(ملاامير) فقيرکه هـــــــــرڅونصيحت کړي
دانايان خدای پـــــوهولي دجاهلوده خوله وچ

***

که مـــــــــرګی درلـــــره راغی ژوندون هيڅ
که وصـــــــال درلـــــــره راغی بېلتون هيڅ
دانايان پـــــــه قيل وقال ډېرخـــوشحالېږي
وجاهل ته قيل وقـــــــال مرګ ژوندون هيڅ
که طاعت دې پـــــــه مثال ريګ بيابان شي
په ريابـــــــه شي برهـــــــم لکه ګلون هيڅ
ځان صدف رنګه صفاکړه پـــــه درياب کښې
بې دريابه سنګ کلوخ هـــــم سفالون[41] هيـــڅ
درقيمت دئ پيداکـــــــړی پـــــه خپل صبر
بې قېمته پيسې ډېـــــــري دميسون[42] هيـــڅ

---

[40] تچ: دغوزارېدلو ، لوېدلو آواز (پښتوپښتوتشريحي قاموس) . دلته به دغوزراولوپه معنا راغلی وي

[41] سفالون = سفال = کودري

[42] ميسون: په معنايې پوه نه سوم. ښايې دمسيون = مسيو = ښاغلی اړول سوی شکل وي. دشاعرپه وخت کې ځينې اروپايې اصطلاحات (انګرېزي او فرانسوي) افغانستان ته رسېدلي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمجـــــــنون دعـــــشق خبري چي باقي دي
ځني ورک ځان وجـــــــهان وهم سکون هیڅ
که مجنون غـــــوندي صادق يې نن دي وارده
دلیلی دوصال غـــــــم خوره نورغمون هیڅ
هرعـــــاشق په خپل معشوق پسي مجنون ده
که معشوق وفاونه کړه شـــــــواخون هیڅ
که عـــــــاشق يې پيروي دپاک قرآن کـــــړه
بې له خدایه بې رســـــوله نـــــورحبون هیڅ
(ملاامیر)[43] چـــي همبش ژاړي مـــرادیې ته يې
بې له تادي تـــــول باطل واړه ســـمون هیڅ

***

دمخلوق پـــــــــه صفت مه شـــــه ارجمند
ګمنامي کـــــــړه چي دي رب کاندي پسند
که هرڅولذیذ طـــــــــعام وخورې بې یاره
هیڅ به درنه کـــړي په خوله وزړه کښي خوند
په مجلس کښي داشرافـــــــــوښه ادب کړه
خبردارشـــــــه چي اوازنه کـــــــړي بلند
حـــــــرکات وسکنات که کلـــــمات وي
په ادب کښي احتیاط کـــــړه که يې هوشمند
بندوبست دآخـــــــرت کـــــړه که دانايې
پـــــه کارنه ده ددنـــــــیاډ پربست وبند
پردنیابـــــــه پاته نه شي هیڅ وګـــــــړی
که دمت حکم پـــــــروشي دخـــــــاوند
دطـــــاعت دي خدای درکـــــړي اسبابونه
نفس بندي کـــــړه دطاعت په لـــــوی کمند

[43] اصل: ملاامیرمحمد. مادوزن دوارنی له خاطره ونه کیښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځـان محکم کـــــړه دخپل رب وبندګی ته
په عقبا بـــــه نیک وبدشي درځـــــرګند
بدبختی غلبه کـــړي پرهـــــــرچاده
(ملاامیره)ځـــــــان ساته له مکروپنـــد[44]

***

ځـــوک بندمه شه ددنیا پـــــه زیان وسود
خپل دلبرلـــــره ورتګ تاله بهـــــــبود
پایمال کـــــــړي عاشقان جـــــفادترکو
زه پایمال یم هـــــم اسیریم هـــــم مفقود
محصل دمـــــــــرګ که درشي سهل کارده
نه چي درومي تراســـــــــمانه دعشق دود
بې وصاله ځـــــه ژوندون بندګي نـــــه ده
دوصـــــــال دپاره ږده ســـــــرپرسجود
که دعـــــجربندګي کـــــــړه خدای قبوله
ستادرون به شي خوشبوی تـــــــرلونګ عود
په هـــــرغـــــم پسي ښادي ده آیات ګوره
پاک خلیل شـــــوپه امان غـــــرق شونمرود
ســـــــودله خدایه زیان له نفسه پیداکېږي
په سبب دنفس هـــــــلاک شوه عادثمـــود[45]
سخته روځ دآخـــــــرت زمورږپـــــــه مخه
اوس بایده دي استـــــــغفارویـــــل د درود

---

[44] په دې نیم بیتي کي(پند) دنصیحت په معنانه دئ راغلی، بلکي (مکروپند) دواړه اصطلاحاً دچل وفریب په معنا راغلي دي.

[45] اصل: په سبب دنفس هلاک شوه عادیان هم ثمود.
عاد و ثمود: عاددسام بن نوح(ع) له نسله وه .ددوی له پاره خدای تعالی هود(ع) ورولېږه خودنافرمانی له اسیته دبادپه توپان هلاک سول اوثمودد حضرت صالح (ع) امتیان وه . وایي دوی دنافرمانی له امله ټول وسوځېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شب وروزده کـــــوچ وباردښـــــونیازمنو
لکه کوچ کـــــوي سحاب پـــــه بهارزود
دغج جهازراته جوړکـــــــــړی خپل دلبرده
نه پوهیږم چي به ووزم که به غرق شم په کبـــود[46]
وجودي وحدت[47]مـــــــقام پـــرمنصوراغی
ځني ورک فـــــرق دواجدهـــــم دموجود
خـــــواربنده ده درمانده په دوه جـــهانه
(ملاامیر) بیان کـــــوي خدای یې مقصود

***

ددلبریاري کـــــــړه تینګه تـــــــرپولاد
ځان یې یارکـــــــړه په زاري و پـــــه فریاد
ترکـــــوه خپله رضادیارلـــــــــه پاره
پـــــــه یوه نظربـــــــه تاکاندي اوتـــاد[48]
ودلـــــــبرته دي معلوم ظاهـــــرباطن ده
کـــه تاریک وي کـــه صفاوي کـه کســاد[49]
هـــــــــرسړی چي دپاکانومجلس غواړي
ځان دي پاک کـــــړي له هـــــرخبثه له فساد
هـــــــره درخته چي شیرینه وي په باغ کښي
پرمالک یې قـــــــدړ پروي تـــــرشمشاد
که څـــــــوک وکاندي نـــــظروحقیقت ته
بې له خدایه نـــــــورمقصودهـــــمه برباد
غیروباســـــه له میانه پـــــــــرلارسم ځه

[46] دانیم بیتی دغزلي تربحرخلورځپې زیات دئ.
کبودته یې په اصل کي کښلي دي: دریای کبود
[47] اصل: دوحدت وجودي.
[48] اوتاد دخدای ددوستانو یوه ډله ده اودنړۍ په څلورو ګوټو کي تصرف لري.
[49] کساد: هغه څه چي ناروا وي، یارواج ونه لري یا یې خریدارنه وي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وصال بـــــه يې معمور شې پـــه خپل مراد
د دنيا پـــــه جاه دي هيڅوک غلـــط نه شي
ګاهي ســـپوروي پـــــرسمند ګاهي افتاد
هـــــغه تخت چې په هـــــوا د سليمان تـــئ[50]
خو آخـــــــرزيرزمين شـــــــو بې بنياد
ابراهيم بن ادهـــــــم چې خداى بادشاه کړ
بيايې ترکه کـــــــړه دنيا پـــه دين شو ښاد
هـــــرمومن دئ مبتلا پـــــه دوه مقصوده
يـــــو ناقص ده بل کامل که لـــــرې ياد
دا ناقـــــص مي دئ دنيا ، کامـل ايمان دئ
تـــــه کامله ټينګوه ناقـــص نامـــــراد[51]
کامـــــلان چې جستجوى د آخـــرت کړي
نيک عـــــمل يې دئ تـــــو ښه دلاري زاد
اول ځـــــان ته نصيحت کـــړه بيا وبل ته
(ملا امير محمـــده) ژاړه پـــــه فـــــرياد[52]

***

کلـــــمه مي ده ويلې مـــــا پـــــر تا محمد
چې لـــه رويه دي پيدا شـــــوه دا دنيا محمد
(وه) راغـــــــلي ډ برد ينونه تـــــر تاو ړاندي
ستا د دين محکمي ټبره تـــــر هـــــر چا محمد
نه زمين و نه اســـــمان نه عـــــرش و کرسي
امکان نه لـــــــري چې بربه شي تر تا محمد
خداى د رکـــــړې بلندي پـــــه دوا ړو کونو

[50] تئ = تلئ
[51] نامراد ته په اصل کي ليکلي دي: بى فايده
[52] اصل: ملا امير محمده ژاړه په زاري و په فرياد

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اوله يې پيدا کـــــړه لـــــويي ستا محمد
تـــــــــه سبب يې دهـــــــــمه مسببا تو
رب سبب کړې دهـــــــــمه واړو سوا محمد
ستاګـــــــــــرېوان به ټينګوم پاکه حبيبه
ستاګرېوان مي شـــــــريعت مصطفا محمد
دوحدت په زمـــــــانه کي تـــــوره شپه وه
تاريکه شوله زايله چې دي نورکړه تجلا محمـــد[53]
چې پيدا کړپاک سبحان نـــــــورد حبيب خپل
دمعشوق يې انعام درکـــــړئ ياک مولا محمد
ته دغيبو خـــــزانه وې پـــــــه وحدت کښي
له وحـــــــدته رابيرون شـــوې پردنيا محمد
مـــــــابنده لـــــــره لازم چې تل شاکـريم
چې مشغول يـــــــم په ثناوصفت ستا محمد
اميدوار دشـــــــفاعت دپاک رســـــول يم
که شفيع شو[54](۲)مابه خلاص کړي له ګناه محمد
پـــــــــه رحمت ســـــره بللی پاک الله دئ
رب بادشاه کـــــــړئ دجـــمله ووانبيا محمد
يـــــــولک څيرويشت زره دي لښکـرومقرر
ته دټولوهـــــــم سرداروې هـم بادشاه محمد
ستاپه دين سرې[55] منســـوخـــــه کل اديان کړه
ستارب مرحـــوم کـــــــړی په رشتيا محمد
ډک روی دزمين ولـــــــه غـــفلته ياسروره
ستادد ين رونبنايي شـــــوه ترعرش بالا محمد

---

[53] دانيم بيتی دغزل ترنورو بيتو څلورڅپې زيات دئ.
[54] اصل: که دی شفيع شو ....
[55] سرې = سره يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

عـــــارفان چې رسېده که ولاهـــــوت ته
دغـــه فیض وبرکت هـــــمه دئ ستامحمد
له عـــــدمه چې وجـــــوددهستی راغی
ستاله هسته راپیداشـــــوه کل اشیاء محمد
ســـــرچشمه یې دجـــــمله وومخلوقاتو
ته آبخـــــوربې داعـــــلی ودادنامحمد
عـــــالمان دي وارثان دین پـــــه روښانه
تـــــرقیامته ستاددین دي خیرخواه محمد
کافران مي تورزاغـــــان مخونې[56] تـــورو
نه ښاییږي چې بـــــه ګلې شي په باغ ستامحمد
ربه روی دپاک نبي زه خـــــوارعـــــاصي یم
عفوه غـــــواړم معتکف ستاددرګاه محمد
خدای لوی کړی په لویي ترهـــــرمخلوق یې
هـــــم ترعرش هم ترکرسي هـــم ترسمامحمد
زه فقیرخـــــواریم دوعاګـــوی دمسلمینو
هـــــم دواړوعلماوفقراهـــم اولیامحمـــد[57]
په توحید کښې مي صادق کـــړې ستاپه مینه
(ملاامیرمحمد)[58] دي غـــلام ده هـم ګدامحمد
محمداســـــم محضه زمـــــوږدنبي ده
پـــــه نګین کښې نـــــوشته دانبیامحمد
دهـــــرمومن پرزړه مرقـــــومه کلمه ده
(ملاامیر) غـــــریب ده ولي وارخطامحمد

***

[56] مخونې = مخونه یې

[57] دانیم بیتی هم دنورونیم بیتیو په پرتله څلورڅپې زیات دئ

[58] دلته باید (امیرمحمد) ټول درې ځپې ولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تخت وبخت زمورد بادشاه دې برقـــــــــراروي
پـــــــه سراج الملت والدین ده مســـمامحمد
ډېردي عـــــمردامیرحبیب الله خـــــــان وي
ترســـــایه لاندي یې ناست امتیان ستامحمد
ربه ابادنائب صاحب لـــــــــري تـــــرډېـــره[59]
اخلاص کښ ده دپښواهـــــم دبادشاه محمد
تل مشغول دکندهـــــــــــــارپه ابادي ده
اوس مشغول په نهرســـــراج نهراعلی محمد
نهرسراج به خدای معمـــــورکه وخت نزدې ده
(ملاامیر) فقیردوعاګـــــوی ده هرسبامحمد

***

که له یاره پـــــــــــریارراشي دوصال کاغذ
پرچشـــــــــمانو قبلوي دځان پایمال کاغذ
که عـــــــاشق لـــــــره یې خط دقتل راشي
وعاشق ته معلـــــــــومبرې ډېردخیال کاغذ
دمنصورچي عشق صادق وحـــــــال یې ګوره
پاس پـــــرسردد ارخندان ورک وجنجال کاغذ
پاییوسي دي سخته ګـــــــــــرانه ده صنمه
زه به نسمه[60] ومخ تـــــــه ســـتادفـــال کاغذ
نادیده پـــــــرتامین شـــــــــومه جانانه
راستولی دي خـــپل دوست لـــه[61] دجمال کاغذ
که مي سرومـــــــال برهـــــم شي ستاپه مینه
(ملاامیر) مي نه غـــــــواړي دسرومال کاغذ

[59] له نائب څخه یې مراد دکندهاردهغه وخت نائب الحکومه سردار محمد عثمان خان دئ.
[60] نسمه = نیسمه
[61] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

امتي يـــــــم دنبي خـــــــيرالبشرسرور
ستادربارکښي تـــــــرهـــرچاده معتبرسرور
له خپل نـــــــوره پيدادحبيب نـــــــورکړ
بياپيداددهله نورشـــــمس وقـــــمرسرور
ناسوت پټ ودغفلت پـــــــــه تاريکه کښي
ستاپـــــــه نورسره روښان کـــوه وشجرسرور
تـــــراول اولين ده ترآخـــــرآخـــــرين ده
په شفاعت سره مخصوص ده پـــه محشرسرور
ستاامت بـــــــــه منتظردشـــــفاعت وي
دبخښښ ناري بـــــــــه کاندي پراکبرسرور
ســــــــتاامت به وبخښي ته به راضي شې
بيادي بخښه دنيکانو پـــــــــه قدرســـرور
دمعصيت په رنځ رنځـــــــوريم دواغـــواړم
د(ملاامير) دواستاشفاعت دهـــــرضررسرور

***

ډپرراغلي ستاغـــــــمونه زمـــــــاپرسر
زه خـــــــوشحال يم ياره مـــــــه شه مرور
پيداشـــــوی زماصورت دغـــــــم دپاره
قبول کـــــړی مـــــــابنده پـــرخپل بشر
په معناکښي لوی نعمت ده غمي[62] مـــه کـــړي
ډپرلـــــذت لـــــري ترقندوتـــــــرشکر
دعشق اورچي پـــــــه صورت[63] ونـــه لګېږي
که تـــــه تـــــــه وې ته به نه شې اې غريبه

---

[62] غمي = غم يې

[63] (صورت) بايديوه څپه ولوستل سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که نـــــه تـــــه وې نـــــه دي زه څه برابر
په مجلس دخـــــــــوبرویانو که ورګډ شوې
پاکـــــــــیزه بـــــــه ځني ځې لکه سپین زر
تردوه نبـــــهره شه[64] ورتپـــرهلته مجـــلس ده[65]
ته ســــــامع شـــــــه دشین هـــې[66] دزېروزور
ستامقصود بـــــه تاته تې وجیم[67] (۲)انعام کړي
دامقام دهـــــــغه ده چې قبول کړي د(ده)در
دتـــــوحید ترســــــوزن ووزه که یکتایې
که دوتایې ځـــــان یکتای کـــــړه یک بشر
خدایه (ملاامیر)عـــــامل دخپل بیان کـــړې
چې تېریږي تـــرتـــــــوحید ســـم برابر

***

جفادي اورلګـــــــــوي صنمه لیري کړه نار
ودي سوم سرترپایه خودبه کـــــــومه ګفتار
شیرین ګفتاردجانانکه شنیده کـــــــړم یاره
ترسرومال یـــم ورتېرکه کښېنوست زماپرکنار
سیمین بدن ددلبرمـــثل بې[68] نـــه وي هیڅوک
پتنې په اورتل سوځي اوس پرماخواراغی وار
ستادبهاربلبلان شیرین زبان دي ګـــــویان
لیري دي ګـــرزي زاغانوګل تې[69] نـــه وینم لار
رنځوریم زمـــامقصود هته یې همېش موجوده

---

[64] په اصل کې ورته لیکلي دي: ازشهردنیاوآخرت ګذرکن.
[65] په اصل کې ورته کښلي دي: مرادمجلس مشاهده میباشد
[66] په اصل کې ورته کښلي دي: سامع قرآن شاهاشوبمع عمل صدق
[67] په اصل کې ورته لیکلي دي: تاج
[68] بې = به یې
[69] تې = ته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوالہ تاغـــــــوا رمہ پردردي پروت یم بیمار
غمازہ مہ کـــــــړہ هی هی نہ پېژني خپل پردی
زہ دي دښمن ګـــــــړندی مخ لہ درځم پہ تلوار
ستاد هجران تلخکي پـــــــرمالازم شبخیزي
برمن مکن ستمی عـــــــاشقان هست ناقرار
ستاد وصال پہ هوا ســــــــرګردان یم ترآسیا
من چہ کـــــــنم صنما پروت یم داورپرانګار
ربہ پہ روی د حبیب ماکـــــــړي غالب پررقیب
تویی ګل من عندلیب نیست مـــــرابی توبکار
چند ســــــــوزم درآتش ترا باشد این روش
من غـــــــلام خدمتش مـــــــران مارازدیار
ملا امیر هست فـــــقیر مـــــــرید شیخ کبیر
مـــــــرا توبہ برتقصیر عفو خـــــواهم زغفار

***

خـــــــم زلف تو پیچ و تاب لکه مـــــــار
عـــــــاشـــــقان هست تشنہ لبہ د دیدار
مجروح شد دل مـــــــن زدست جان ای صنم
کہ دیدار را کـــــــړي یارہ زما دوا د پرهار
موســــــــم ګل ګل ، ګل میشود شکـوفه
غفلت مکـــــن ای بلبل آمد بتو نـــــوبهار
چہ ګناه کـــــرده عاشق دل وجان برده معشوق
امانت کی میدهی ، دلبره وکـــــــړہ تلوار
هست خندان دلـــــبرم نـــــــظربمن فګند
شب وروزم انتـــــــظار کہ رانبکاره شي نګار
سرګردان شـــــــوم دلبر استاد دیدن پہ هوا
دیدار بمن کن عـــــــطاځای دکـفاروده نار

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیر)غـــــلام ددلبرستاددرگاه خاکستر
ربه زاري کـــــــــومه مران زکـــــــوچۀ دار

***

ستاپه عشق کښي قبلـــــــــــوم دځان پبغور
هیڅ باک نشته که برمنډ یـــــــم که ســـرتور
نام وننګ راڅخه ورک شـــــــــوستاپه مینه
اوس دعشق پـــــــرآس همبش یم زرین سپور
ددنیاکـــــــورکه خـــــراب شي نقصان نه ده
خدای دي نه کاندي خـــــــــراب دعقباکور
دنیکۍ پـــــــه زراعت که ځان کـــــړې ستړی
پاک الله به شي خوشـــــــــحاله هم غمـــخور[70]
خـــــــوی دترکودئ چپاودعـــــــاشقانو
عاشقان واړه مـــــغموم په غـــــــم نسکور
رقیبا ن راتـــــــــه ولاړتـــــوره په لاس دي
نه ببربرم خدای راکـــــــــــړی دعشق اور
که یوزخم دخـــــــــطاراباندي جـــوړشي
په یوه ګذارهـــــــــــزارکـــړم شل او کور
که محـــــــــــرم زه ددربار دخپل اشنای شوم
په کارنه لـــــــــــرم جنت حـــــورغلمان نور
هغه څـــوک چي مستغرق فی الفیوضات شي
ځـــــان کـــــــړي پټ دزماني دشـــروشور
یوګـــوره، یوبوله، یووینه ، یوغـــــــــواړه
(ملاامیره) یک بین شـــــــــه نه یې شب کور

***

ستادعشق په شراب ګـــــــــرزم مست خمار

[70] غمخورته یې په اصل کي کښلي دي: نبی علیه السلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ماورک ځـــان وجـــــــهان شوهم قرار
راشـــــــه ونیسه خبردعـــــــــاشقانو
چي حیات دي که مـــــــمات دي که بیـمار
ستادعشق په رنګ مي ســـور درون بیرون ده
نه پـــــــوهیږم چي لاله شـــــوم که انار
ستاددرخـــــــاوري به کړم په سترګوپوري
خپل چشـــــــــمان روښانوم له ګردغبار
بې تکلیفه مي ناړي دي پـــــه هـــررګ کښي
دهـــــوهـــــواوازنغمه کـــړي وارپه وار
دتـــــوبې ونه که هـــــرځـــومبوه داره
زمـــــــادیارپه رنګ بـــــه نه وي مبوه دار
که وفاکړي که جفاکړي مـــــراد(دي) خپل ده
ستاجفاده سخته ګـــــرانه دوفایم طمعدار
عـــــاشقانوځـــــان سپارلی پرخپل یارده
(ملاامیره) ځـــــان سپاره پـــــرحق ستار

***

ځان ببغم کـــــــړه له دنیاځخه لکه مـــــړ
ستادروح شـــــــهبازګذرکه ترعـرش لوړ
داخلاص پـــــرمیدان باندي شـــه محکمه
بې اخـــلاصه وشیطان ســـــــریې شوځوړ
ربه راکاندې تـــــوفیق پرطـــاعت باندي
دحساب په روځ مامه کـــــــړې په خط پړ
غریبي ددنیابنـــــــه ده تپربده کـــــړي
دمحشرپه روځ مامه کـــــــړې غریب اړ
ستادربارد عـــــــــاموخاصو ، منعه نشته
زه درتلـــــمه رقیب کـــــــړم په بدککړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنه لب یـــــــم دوصال جامـــــونه راکړه
ما سیراب کـــړه تر دښمن مي کـــــــړه ته لوړ
چي هـــــــجران دي دوصال له مـــخه راغی
بې زحـــــــمته هنجه وړای نه شي کاکـــــړ
هـــــــرسړی چي کسب وکاندي هـــلاک شي
په دهـان کښي يې هـــــــرشی وي لکه ګوړ
ســــــتادربارده دپاکانـــــــودنیکانو
(ملا امیر) ده ګناهـــــکارپـــــــه ګناه خړ

***

راشـــــــه زمادزړه همدمه وکـــــــړه ناز
لـــــــه رقیبه مي زړه تلـــــــخ ده لکه پیاز
ستامحبت مي پټ پـــــــه زړه کښي وساتلی
په آخـــــــرراڅخه فاش شـــــــو دزړه راز
ګـــــــویاني له خپله ســــــوزه دهرچاده
څه به وایم زمـــــــاهمت شـــــولکه باز
چي درون دچـــــــاپخته دعشق پـــه اورشي
عاقبت تـــــــردهـــــــان وزي درپه ناز
څه بنده څـــــــه يې همت څـــه يې طاقت ده
چي ستادرله بـــــه درشي عـــــاشق پایواز
دامید په دریاب غـــــــرق لکه غـــواص یم
دربه کله پـــه لاس راکـــــــړي زمادمساز
جاهـــــــلان مي له طاعته غـــافلان دي
غفلت وړي ګـــــــویامړه دي پـــــــه مجاز
(ملا امیره) ګـــــــمنامي وخاکساري کـــړه
خپل ځـــــان بولـه کم تـــــرملخ هم ترتـــاز[71]

[71] تاز: یورازحشره ده. چورچورکه (پښتو پښتو تشریحي قاموس)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ستا و دیدته زمـــــاړ برکېږي هـــــوس
محروم مه کـــــړه ما غـــــریب لکه مګس
دوصال دباغ دي سخته ګـــــرانه لارده
ګرانه نه ده چي فـــــریاد کـــــړم دجرس
ستا دديدخیال به ونه وزي زمـــــاله سره
که رقیب راته غـــــوندې کـــــړي خاروخس
سمندرنګه ســـــــاکن دعشق په اوریم
نه په مرم نه دوتـــــول ـــــــرمه وس
دیوسف په شـــــان بندي دغم په څاه شوم
دوصـــــــال کاروان مي شه ډبرو ډبرپس
هرمـــــرغه چي وي ایله په هـــــوا ګرزي
چي بندي شي ګالـــــوي بـــــند دقفس
که وصال غـــــواړي خدمت په اخلاص وکړه
په هـــــردم درته حاضرفـــــریادرس
ستادسترګـــــوکتووایستم له حـــــاله
پردغـــــــه حال پېژنـــــم کس وناکس
دایقین ده چي دمـــــرګ سپاره به راشي
(مـــــلا امیره) تاله څـــــه خنداهـــوس

***

ســــــتاپه فضل بـــه خلاصېږم له خناس
تل جهادورسره کـــــړم یـــــم په هـراس
زمـــــاپه زړه کښي اچـــول دخطروکاندي
غواړي ماکـــــړي مســـوس[72] په ډبروسواس

[72] مسوس: هغه څوک چي وسوسه ورلوېدلې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که توفیق مي خـــــدای رفیق کړپرده باندي
پرې بې نه ږدم بې مـــــــرګیه په خپل لاس
چي دښمن دچاپه کـــورشي حال بـــې[73] څه وي
زماپرکـــــــورهمېش ولاړدښـــــمن آس
رادا خل زماپه خـــــــونه نفس شیطان شوه
بندګي مي پـــــه عـــــذاب شوه وکړه قیاس
په تصدیق وپه اخـــــــلاص عبادت وکـــړه
ځان ساته قـــــــوي دښمن لـــــــرې خناس
ښه صفاکـــــــړه روح و زړه په ذکـــروفکر
خپل دلبرلـــــــــره ورځه صاف تـــــرالماس
هـــــــرعامل به جزامـــــومي دعمل خپل
(ملاامیره) نیک پـــــربدوکـــــړه تل پاس

***

خدای درکـــــــړی ډبردولت سنګ پاروس
ســــــتاپـــــه زړه کښي مکان لکه پانوس
ددولت دي هـــــــوادارډبردښـــــمنان دي
پسي ګرزي کیقباد هـــــــــم دقیانـــوس[74]
ښه دولت لـــــــره زنانـــــــوته نګاه کـــړه
پـــــرپیره شـــه که سردي وي که تمـــوس[75]
ترســــــــهاره بیداري کـــــړه غفلت مه کړه
که غـــــــافل شوې پرتاریغ کـــــوي خروس
که دي دادولت نـــــګاه کـــــړته بادشاه یې

---

[73] بې = به یې

[74] کیقباد : دایران افسانوي پاچا چي وایي سل کاله یې په خورا عیاشي کي پاچهي کړې وه (غیاث)
دقیانوس :یوظالم پاچا و چي وایي اصحاب کهف ددې له ښاره وتلي و اوپه غار کي پټ سوي وو (غیاث)

[75] تموس :دګرمي موسم . دکندهارپښتانه تموښ ورته وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـــــــــقابل دي نه وينـــــــمه چين و روس
سنګ پاروس که داخل په لـــــــوی بازارکړې
خدای به درکړي خوشحالي تـــــــــرنوعروس
تکليفات دشـــــــــــرعي پنډ پرخپل سرکړه
(ملاامیره) بې تکليفه لـــرګی نه کېږي ابنوس

***

په صيقل ســـــــره ګناه کـــــــړه دزړه تراش
دتوحيد پـــــــه نورغايب کـــــــړه بدخفاش
که صادق يې امـــــــرونهی کـــــــړه محکمه
په قـــــــرآن کي نقش کـــــــړی دئ نقاش
څـــــــو باطله مـــــــدعاددښمن نه کـــړې
مـــــــدعاددښمن دئ پـــــــه شرعه پاش
ته آئينه دشـــــــرع نسه[76] وخپـــل مـــــخ ته
ســـــتاعيبونه به ښـــــــکاره شي بې تلاش
هـــــــربنده چې پـــــه اخلاص بندګي نه که
په قيامت بـــــــه شرمنده وي مـــخ يې خراش
هـــــــربادشاه چې پرسپاه دولت بسيارکـــړي
هـــــــرسپاهي وي تېرترسرهـــــــم ترمعاش
(ملاامیره) دون هـــمته تـــــرهـــــــرچايې
هسي کـــــم يې ددنياتـــــــرادنی مـــاش

***

په حصول دمقصود تل ګـــــــــرزي دروښ
پرې بـــــــه نه زدي خپل مقصود په زړه دلربش
ترک وهـــــــــلې ده دنيادخـــدای دوستانو
تردنياتېرشـــــــــــومحبت دخدای ورپښ

[76] نسه = نيسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې له جـــــذبه دوه جـــــهان کله هېرېږي
که مـــــجذوب شـــوې له تاپاته ګاوومېش
طـــــریقه وعشق ته جـــــذب الـــهي ده
ته عـــــاشق يې که رب جذب کئ[77] درپېـــش
که عاشق شـــــــوې دغه لوی فضل درب ده
داســـــــــم ذات په تېغ زخمي زړه همېش
دخدای اســـم ده ساکرتابـــه مسکورکړي
یک بیني ویک خـــــواني به کړي ستاکېش
متنفربه له مخلـــــــوق ظاهـــرباطن شې
کع دي یاروي که اشـــــناوي که دي خوښ
ښه بیان دجـــــذب عشق ده مـــــومنانو
(مـــــلاامیر) يې بیان وکـــئ[78] خیرانـــــد ښ

***

په خپل ژوند چې خپل یارنه کړې فـــــراموش
خپل یاربـــــــوله تابه کاندي زرین پوش
وعـــــــاشق ته دمعشوق صفت شکـــروي
په ظاهـــــــره وي آرام باطن پـــــه جوش
په خپل عشق دطاعت بارپـــرمعشوق سپک شي
پـــــروانه که ددنیاپـــــه خرید فـــــروش
عشق هـــــــغه دئ چې پرشرع مـــوافق وي
مخاف له شـــــــریعته شیطاني حق فراموش
نه ده چـــامیندلی عشق پـــــه کسب جانه
دالباس دهغه چاده چې یې رب کاندي ورپوش
ددیداردي طلبګارعـــــاشـــــقان واړه

[77] کئ = کړئ
[78] وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

همېشه وي سرګـــــــردان ګـــرزي مدهوش
(ملا اميره) که صادق يې پـــــــه طلب کښي
شب وروزد جفازهـــــــرکړه ته نـــــــوش
همېشه بيان دعشق کـــــــړه (ملا اميـــره)[79]
په بيان کښي دي ثـــــواب ده نه شي خموش

***

زمـــــــــادزړه خيال تېرېده کاندي ترعرش
ارام نـــــه که ددنيا پـــــرفـــــاني فرش
ستادعـــــشق له برکته مستغني شـــــوم
دوه جـــــهانه راته هيڅ شـــوه لکه قـــرش[80]
راڅخه هېردهـــــرشي خوندشي په دهان کښي
نه پـــــوهېرم چي داتلـــخ ده اوکه تـــرش[81]
چي دعشق په اورمي ســـــــوی دل وجان ده
جنګ آســـــان شـــو د اورس[82] هـــــم دحبش
ســـــتادعشق په جامـــوهسي مست خماريم
دناکـــــس اوس منت باريـــــم هم بارکش
رقيبان راتـــــــه ولاړستاپه کـــــوڅه کښي
پرورځم مانـــــوش کـــــړی دی ستابرش
دوې چشماني مي څلورشـــــوې ستاپه لوري
منتظردرتـــــــه ولاړيـــــــم پـــه جنبش
توکل پرخپل خـــــــالق کـــړه (ملا اميره)
خپل خـــــــالق بياله تاکاندي سوال پرسش

***

[79] اصل : ... ملا اميره فقيره

[80] قرش : ديوې سکې نوم دئ.

[81] اصل : .... داتلخ ده که شيرين ده که ترش

[82] شاعردلته (اورس = روس) له عامه محاورې سره سم راوړی دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخپل یار طلب کـــــــوه تل پـــــــه اخلاص
ځان غوټه کـــــــــړه په دریاب لکه غـــواص
عاقبت بـــــــه درپیدا کـــــــړي ترسرتېره
ته بـــــــه شې په دغـــــــه درکلان خواص
که دي ســــــــرله تنه ببل په غـــواصی شي
په عقبا بـــــه پیدا کـــــــړې د سرقصاص
په طلب کښې دوصال که څـــــــوک فناشي
رب به ورکـــــــړي درجـــه دخاص الخاص
په تـــــــقوا و په اذکار زړه نـــــرم کېږي
پـــــــه مثال لکه چې نـــــرم ده رصـــاص[83]
راشـــــــه پرېږده دادنیا طلب دیارکـــــــړه
ته مسلـــــــــم یې نـــــه ولید بن عاص
ددنیا مـــــــحبت حـــــجاب ده (ملا امیره)
راشه ترکه دادنیاکـــــــــــړه په اخلاص

***

دمعشوق دربارله څـــــــم لـــــرمه عرض
که نـــــــقاب له مخه واخـــــلي سرعوض
زه عـــــــاشق یم منتظر ســـــتاودیدن ته
ستاپه دیدستاپـــــــه رضالـــــرم غرض
که عـــــطاراته دیدن کـــــــړې زماصنمه
زه خـــــوشحال یـــم که وړیاوي که په قرض
بې له تامي هیڅ مـــــقصود په زړه کښې نشته
پرعـــــــاشق باندي طلب دمعشـــوق فرض
عـــــــاشقان پـــــه هجران سوي دي دلبره
ارام نه کـــــــړي یوســـاعت پرزمین ارض

[83] رصاص: قلعی (یورازفلز).

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څـــــــــوک چې تو انګرپه قناعت شي
زړه يې خـــــــلاص شي د دنیاله سخت مرض
دانایانولـــــــره لـــــرۍ اشـــــاره بـــس ده[84]
(ملا امیره) جـــــــاهـــــلان دي په زړه قبض

***

وخـپل یاروتـــــــــه ژړاده زمـــــــــافقط
تـــــــوکل پـــــــرتا ، نه پربل چاده زمافقط
ښـــــــه مي یارښـــــه يې دیدارده بې مثاله
ستادیدارتـــــــه ډېره تمـــــناده زمافقط
محـــــروم ستاله دیداره هـــــــغه څوک دي
چې کافـــــــروي دی دښـمن ستاده زمافقط
تل دزړه دېګ پـــــه جـــــوش دعشق په اور
ترچشمانو مي خـوناب ګاه وبیګاه ده زمافقط
پخته کارعـــــــاشقان موج لکه دریاب کړي
ځني ورک ځان جـــهان محبت پرتاده زمافقط
منصفان که انصاف وکـــړي په خپل ځان کښي
هیڅ منت بـــــه نه پرتاونه پرمـــاده زمافقط
په عالـــــــم کښي منت بارشوې (ملا امیره)
دتهمت په پټي ماته شـــــوې ملاده زمافقط

***

څـــــــوبه ګـــــرزمه ژوندی پرداباسط
طمع نه کـــــــړم چې پیدابه کـــــړم نشاط
شیرین عـــــــمرپه غفلت رابانـــدي تېرشو
نه مي وکـــــړه ښه تـــــــقوا واحتیـــاط[85]

[84] اصل: ... لرۍ اشاره بس وکافي ده
[85] اصل: ... ښه تقوا وعبادت احتیاط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیاځـــــای دکـــوچ وبارهیڅ باورنشته
ودانا تـــــــه ده څـــــرګـــندلکه رباط
زندګي کـــــــړه واړه صرف په عبادت کښي
تېربـــــــه شي دباد په شـــــان پرپل صراط
هیڅ عـــــــاشق به له رقیبه وبره نه کړای
که له یارســـــره یې نـــه وای اختـــلاط[86]
داسم ذات په تېره تېغ کـــــــړه زړه دونیمه
(ملاامیره) ډېربـــــه څـــوکـــړې انبساط

***

دعشق بارزمـــــــاپه شـــاده سخت غلیظ
راته جـــــوړه تـــــــماشاده بخت غلیظ
عـــــــاشقانوته یې دام دزلـــــــفوایښی
عاشق بندشـــــــــوتردابندنشست غلیظ
بدعـــــــمل راته رقیب شوزمـــــاوځان ته
نیک عمل ده زمـــــــاوځـــان ته تخت غلیظ
دغه تخت مي دباد شـــــاه پـــــرتخت بالاده
وربې نه کـــــړم زمـــــاتخت ته بخت غلیظ
راڅخه هېردیارمحبت کـــــړه دوه جـــهانه
همېش سپوردعشق پـــــرآس یم سخت غلیظ
نن تناب دوصـــــــال ټینګ نسه محکـــمه
داتناب ده ډېـــــــردیـــــــارمخت غلیظ
عروه الـــــــوثقی رب بللی خپل قـــرآن ده
ته عامل شه(ملاامیره) دقـرآن نوشت غلیـــظ[87]

***

[86] اصل :... که له یارسره یې نه وای سروکارواختلاط

[87] په اصل کې ورته کښلي دي: هرچه درقرآن نوشته شده است ، همه احکام محکم است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه طامـــــع یـــــم ددیدارلـــــرمه طمع
زه بلبل یـــــم دګلـــــزارلرمه طمع
سیاحـــــان چي سیاحت پـــرزمین کاندي
زه سیاح یـــــم دبـــــهارلـــــرمه طمع
جوش خروش دعـــــاشـــقانوپه سینه کښي
زه عـــــاشق دفیض انـــــوارلرمه طمع
چي تشهیراختیاروي هـــــغه خامـــــان دي
زه پخته دګـــــمنامیه، دقـــــرارلرمه طمع
نابالـــــغ فـــــقیران ډبردي ، پیري کاندي
زه بالـــــغ دښـــــه رفـــــتارلرمه طمع
په طریقت کښي نابالـــــغه ډبرکسان دي
زه بالغ دطریقت یـــــم ددستارلرمه طمع
کمینه بـــنده دخـــــدای(ملاامیره)فقیره
دتاخـــــون په وینوسـورلکه انارلرمه طمع

***

دلاله په شـــــان زمـــــاده دزړه داغ
ســـــتادعشق له غـــــمو ،نه لرم فراغ
دبلبل په شـــــان طلب کـــــوم دګلـو
که مي ولـــــیدای دیـــــاردحسن باغ
که صدف رنګه سینه شـــــوه دچـــاصافه
په صدف کښي درروښـــــان وي لکه چراغ
دحقیقت پـــــرګلستان بلبلان ګـــرزي
کله ښـــــایي چي ورګډ بـــــه شي تورزاغ
(ملاامیر)غریب دردمنده ســتاپه عشق کښي
په وصال سرې[88] معطـــرکـــــــړه جان دماغ

[88] سرې = سره یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خداى دي نه كاهيڅ مسلـــــم له عشقه صاف
چي له عشقه وي خـــــــالي ، ده بې انصاف
هرمومن ايـــــــمان راوړى په خپل عشق ده
دكافـروچي عشق نه وحساب نه شوه له اشراف
دجاهـــــــلو رجـــــوع كله شي وعشق ته
عـــــاشقان دخپل زړګي كانـــــدي طواف
له ازله قاســـــم كـــــړى نبـــــه قسمت ده
كافـــــــران به په عـــــــذاب مـومن معاف
پرزاهـــــــدوباندي سپک باردطـــــاعت ده
سبب داده پـــــــرمحـــفوظ يې ده عشق چـــاف[89]
هـــــــغه چاته چې طاعت مرغوب محبوب شي
داهـــــــــمه ده واړه عشق ، وكـــــړه انصاف
دزاهـــــــدوكفاف قـــــــوت ولايموت دي
پـــــــه زيادت يې حكـــــــم كېږي داسراف
سرګـــــــردان اهـــــل دنيادي په طلب كښي
مـــــــوړبه نه شي مګرخـــــاک شوشكم ناف
خـــــــداى دي صبرقناعت زمـــاروزي كړي
(مـــــــلا اميره) لـــــه خپل نفسه كـړه خلاف

***

كه صـــــــادق يې له ګناه كـــــــړه ځان حنيف
په تـــــقواوعبادت كـــــــــړه نفس ضعيف
دنيكانـــــــومحبت دځـــــــان عادت كړه
خـــــــداى دي نه كاندي ګـــــمراه دچاحريف
دجاهـــــــلوله صحبته بـــــعيدګـــــرزه
په صحبت بـــــــه دنيكانـــــــوشې لطيف

[89] ښايي چاپ وي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق بازي له ميانه واخـــــــــــله كه دانايې
په خپل ځـــــان كـــــړه جامـه دعشق لفيف
پـــــــه ويل دمحققانـــــــــوفـــــهم وكړه
هـــــــرگفتن يې تـــــرمـــرجان و در ظريف
هـــــــــركامل له خپله ســـــوزه تصنيف كړې
ناقابل ده (مـــــــــلاامير) كـــــــوي تصنيف

***

ماچي وخـــــــورل ديـــــــاردلاس ترياق
راڅخه ورک شـــــــووخت دصبح وداشراق
ستاله حبه ماسيواشـــــوه فـــــــــراموشه
بياپـــــــه ياددياررشيرين دهـــــــان بـــزاق[90]
سرگردان و پای دوان شوم په عالـــــــم كښي
دعشـــــــق آس مي څابک وليد تـــــــربراق
چي وصـــــــــال مي ددلبرپه كـــــــوڅه وشو
داخـــــــلاص پـــــرميدان پاته شومه طاق
له هـــــــــغه پس خـــوشحالي شوله راپښه
بيامي وليد ځان جـــــــهان شومـــه آفـــاق[91]
په ظاهـــــــرصورت مشغول يم له عـــــــالمه
ذميمه شـــــــوله بدل پـــــــه نېک اخلاق
(مـــــــــلاامير) ده مـــــدرس دعشق په علم
دهـــــــربيت ثواب دې[92] ډېـــرشي تـــرعتاق[93]

***

ســــــــتادوصل دګلشن زمـــــــااشتياق

---

[90] بزاق: دخولې ناړو ته وايي. کله کله دخولې په معنا هم کارېږي.
[91] په اصل کې ورته کښلي دي: برهوش آمدم
[92] دې = دي يې
[93] عتاق: دمينځوا ومريانوآزادول

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه به وایـــــــم دهجران دلـــــوی فـــراق
زه تـــــرسروتـــــرمـــــال وخپل جـانان ته
خدای دي نه کاندي زمـــاقـــــول په نفاق
په ژړاســـــره زمـــــــابـــوتي کانې ژاړي
خـــــلاف نه ده دمعشوق عـــــاشق مشتاق
بدعمل زمـــــــاحجاب دیارله مـــــخ شو
ورکـــــپده دي دحـــــجاب په نیک اوراق
دتـــــوحید پـه دریاب غرق شه حجاب نشته
نبـــــه وصال بـــــه دي روزي کاندي رزاق
دقسمت بـــــرخي وهـــــرچاتـــه رسېږي
منتظرورتـــــــه ولاړدي تـــــول عشـاق
دوه جـــــهان چي له تاهېرشـوه (ملاامیره)
څه په کاردئ خـــــراسان ملک دعـــــراق

***

بې جذب الهي به څوک پیداکـــړي دزړه چاک
هـغه به مجذوب کېږي چي یې رب که سینه پاک
عـــــامل دشریعت شه ته خضوع وانقیادکړه
تمثیل دامـــــرکاندئ زیاتي نه لرئ هیڅ واک
که فـــــضل درب وشي تابه کـــي[94] شاه شاهان
رتبه دعشق به درشي تابه کي[95] خس وخـاشاک
هغه (مي) بختورده چي دی تېرترنام وننګ شي
مـحکمه شریعت وي پخپل دین کښي وي چالاک
دعشق مثال غـــمی ده دوه جهانه قیمت نه دئ
فـــــرض (یې) پټېده دي چي له تانه شي بېباک

[94] کي = کړي
[95] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګـــــوره هـــرزارع چې تخم خړنه که په مځکه
حـــــرام باندي خرمن دئ هم ثمروهم خوراک
حـــــال دالیاووګذشته وو پـــــــه داشان و
په درون کښې جوش خروش ودهیچانه وادراک
خامان هغه کسان دي چې ظاهرجوش وخروش وي
نه وي دی تېرشـــــوی تـــــرنهه سره افلاک
روح دده محبوس وي په ناسوت په ملکوت کښي
ذیقه یې سینه وي غـــریب ګرزي ګرېوان چاک
خپل نفس ورتـــه وایي ترتانشته(هیڅ) ذاکربل
که دی په داغلـــط شوتلخ یې کئ شیرین باغ ناک
بسکه (ملاامیره) څـــه ویل دي ترخوله خبڅي
فقیران دزمـــــــانې دي مبتلاڅه ورته شاک

***

مـــــن وعـــــن د کتاب ورک دهـــغه چاشي
چې دعشق دودونې[96] بـــرشي تـــرداووه سماک
درې ذکره په حدیث کښي بیان شوي که خبریې
یومي لساني دویـــــم قلبي دریم روحي ثناک
لســـــــاني مي لقلقه ده قلبي ذکروسوسه ده
روحي مشاهـــــــده ده درسول په قول پاک
فرحت دروحي ډېردئ که پـــــرورغی سالک
پـــــر(ملاامیر) چې راغی همېشه ده فرحناک

***

هـــــرمرید دي خپل شیخ بـــــولي پیرکامل
تابـــــــه کاندي ومقصود تـــــــه پیرواصل
سست یقین که مـــــــریدي دواصـــــل وکه

[96] دودونې = دودونه ئې (لوګي ئې)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی بـــــه پاتـــــه معرا[97] شـــي بې حـاصل
اول شـــــــرط دمـــریدی مي خپل یقین ده
که شرط ترک شي مشـــــروط پاته شي عاطل
پـــــرناقص که کامل یقین څـــــوک وکه
ســـــــتاد پاره بـــــه ناقص پیرشي کامل
هـــــرمـــرید دي وخپل شیخ ته تسلیم کاندي
پـــــــه دغـــــــه تسلیم بـه شي بالغ عاقل
جـــــماعت وردوظیفه پـــــرځان لازم کـړه
تقواخـــــوی کـــــړه دګناه نه شې عـامل
دسلـــــوک بیان مي کـــــړی پـــه پښتودئ
(ملا امیره) فـــــرق کـــــوه دحـق باطل

***

رانبکاره شـــــــوداشـــــنای حسن جمیل
محسنات ددنیاشـــــــوه خـــــــواروذلیل
ښایستې ددواړوکـــــونـــــوسرکوزي که
چې یې ولـــــیدزمـــــــادیارحسن اصیل
پـــــه کامـــــل صفت موصوف زمـــادلبرده
څـــــــوک به نه وکي[98] سیـــالي کثیرقلیل
ترچشـــــمانومي خـــــوناب ستاله فراقه
نه پـــــــوهیږم چې قصیرشي که طـــــویل
پـــــــه طلب دخپل جـــانان یـــم سرګردانه
پرې بې نه ږدم که غـــــرق شم پـــــه رودنیل
سرومـــــال زمـــــافـــدیه ترخپل جانان ده
(ملا امیره) صـــــادق شه مـــه کـــړه تعطیل

[97] معرا: لوڅ لپړ
[98] وکي = وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ســـــتاووصـــــل ته حیران ده زمـــادل
شین تـــــوتي دګلســـــتان ده زمـــادل
له فلکـــــــه سنګ رېزې رابانـــــدي اورې
سرګردانه پرزمین هـــم پراسمان ده زمـــادل[99]
خـــــوب خندا راخـــخه ورک دیارپه مینه
خودبه ژاړي پـــــه طلب دخپل جانان ده زمادل
پـــــرعـــــاشق دمعشوق کله دلسوزي شي
دلســـــوزی مـــــهربانی ته نګران ده زمادل
غـــــم دعشق راخخه هېرکـــړه نورغمونه
ستاله غـــــمه سرګـــردان هم نالان ده زما دل
دظاهـــــــردښمن که زرتوري پـــه لاس وي
هیڅ باک نشته په عذاب له نفس شیطان ده زمادل
بندي کـــــــړی دي دهـــجرپـــــه زندان یم
متنفرلـــــــه اختلاطه دانـــــسان ده زمادل
ځـــــان ملبوس دبې ننګیه پـــــه لباس کړه
(ملاامیره) له جـــــهان څخه ترسان ده زمادل

***

دســـــاقي له برکته ملک ګلـــــزارویم
پـــــرګلانـــــودبلبلوچـــــونهارویم
زه بلبل ستادګلشن یـــــم بل ګلشن څه کوم
خـــــزان نشته ستاګلشن همېش بهارویم
هـــــرګلشن لـــــره خـــزان شته له فلکه
په امـــــان زه ســـتاګلشن له هراضرارویم
عـــــاشـــــقان مي بلبلان دیـــاردباغ دي
ساکنان (مي) عـــــاشقان زاغـــان فرارویم

[99] تر دې نیم بیتي وروسته دوهم نیم بیتي څلورڅپې زیات دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـــــوشته مي پـــــرمحفوظ دفتردعشق ده
تسلسل دعـــــاشـــــقانـووارپه واروينم
مـــــومنانومـــــومني پـــــه عشق پيداکړه
پـــــــه عقبايې لـــــــويه ګټه ددې داروينم
له ديـــــــدارڅخه مـــــحروم ټول کافران دي
عـــــشق يې نشته دوی مـــقهوره دقهاروينم
ښـــــــه شيرين بيان دعـــشق ده (ملاامیره)
راشـــه وخت کـــــوتاه دئ اوس تلواروينم

***

خـــــدای راکـــــړی پاکيزه دين داسلام
دغـــــــه رحـــــم درحمان ده لـــــوی انعام
جـــــماعت مي طـــــريقه دپاک رسول ده
خبردارشـــــــه لـــــمونځ ونه کـړې بې امام
تارکان دجـــــماعت بـــــه شـــرمنده وي
پـــــه عقبابـــــه مختورن وي هـــم بدنام
تل درود واســـــــتغفاروايـــــه په ژبه
شفاعت بـــــه دي روزي شي دنبي خيرالانام
تـــــوکل تـــــقواهمېش پرځان لازم کـــړه
دښمن بند کـــــړه دخضوع پـــه محکم دام
بيامنقاددخپل پادشـــــاه شـــــه که دانايې
محکومي تـــــه همېشه کـــــړه دحکام
(ملاامیر) غريب دوعاګـــــوی دهـــرمومن ده
خصوصاً دخپل پادشـــاه هـــــرصبح وشام

***

دياردیدلـــــره ورځـــــم بې پـــروبال يم
له ديدنه يې شـــــرمېږم بې جـــــمال يم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه غـــــلام یـــــم بېکاره دیار په کار کښي
کـــــم همته بد هـــــنره بد خـــــصال یم
بندګي دي قبلـــــوم پـــــردوه چشـــمانو
یاره ته مي کـــــړه قبول زه ډ پرمـــــلال یم
رقیبانو سرګـــــردان کـــــړم په عالم کښي
ستادربارلـــــره درځـــــم بند په جنجال یم
درقیب له هـــــمراهی مي ســـل توبې دي
نادیده یارمین کـــــړی پـــــرشین خال یم
کیمیاګـــــر(دي) دکیمیاپـــــه طلب ګرزي
دیاروصل زمـــــاکیمیاپـــــه قیل وقال یم
عاشقان کیمیاګـــــران طلب دیارکـــــړي
که غافـــــل شـــــوم له طلبه بد فعال یم
دتغیرتبدیـــــل لارنشته زمـــــاویارته
پـــــه طلـــــب یې دوصلت ودوصـال یم
حیرانېږمـــــه وځـــــان(ته) وجـــهان ته
ولي ورک ځـــــان وجـــهان شوبې کمال یم
زه منکـــــرله بندګی دنفس شیطان یـــمه
(ملا امیرمحمد)بـــــنده دذوالـــجلال یم

***

په ظاهـــــرغریب مـــــلا باطن ملنګ یم
په اسم ذات ســـــره خـوشبویه ترلونګ یم
لـــــوی اقلیم دمـــــومن زړه ده بې پایانه
وربې[100] نـــه کـــــړم له غـــمازسره په جنګ یم
که لښـــکرد نبـــمن ډ پرده هیڅ باک نشته
پنځه غشي مي په لاس ناست پـــــرپلنګ یم

[100] وربې = وربه یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه غشي مي پنځه فـــــــــرض لمونځونه
که ماټینګ کـــــــړه زه ولاړ دیارپـــرننګ یم
دیارننګ مي جـــــــماعت دپاک رسول ده
مومنان بـــي[101] ټینګـــــــوو زه ناصح لنګ یم
پاک مسجد مي ده پالنګ مـوړباندي ناست یو
پرې بې نه ږدم که هـــرڅوپه صورت څورنګ یم
که وصـــــلت له یاره غـــــواړې لاردغـــه ده
که مي ټینګه کـــــړه دالاربادشاه اورنګ یم
افضل کړی خدای زمـــــوږدین ترکل ادیانو
که عامـــل دشریعت شـــــوم زه خوشرنګ یم
ستادعشق له زخـــــمه سورلکه ســـورګل یم
عاشقان دي واړه ســـــــره ، نه چي زه رنګ یم
دوصـــــال طلب لازم پـــــرمـــــاغریب ده
دهجران په اوردي سوی خـــــــواړپتنګ یم
هـــــــمراهي دبې دینانـــــوپه کارنـــه ده
بـــــــهتر داچي له بې دینوڅخه پـــرڅنګ یم
که رویت مي پـــــه نصیب ستاله جـــمال شي
ځوړند ســـــــربه همېشه لکـــه متنګ[102] یـــم
دسراج الملت والدین ښـــــه دبدبـــــه ده
(ملا امیر) دده دوعـــــاګـــوی نه دپرنګ یم

***

کباب کـــــــړی دئ زمـــــازړه اوردهجران
دغـــــــه اورهـــــــجران دیارغواړم تاوان
په عـــــــوض کښې وصال غـــــواړمه جانانه

---

[101] بې = به بې

[102] متنګ : کمندته وایي (ظفراللغات) اوکمند دلومي په معنا دلته له بیت سره سرلګوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وصـــــال مـــــــعاوضه شي نشته زیان
معشوقه له عـــــــاشقانو حجاب نـــــه شي
دا ادب ده دعـــــــاشق معشوق تـــــــرمیان
که عاشق لـــــــره ســـــل روح دځان پیدا شي
همګي به کي[103] فـــــــدیه تـــــــرخپل جانان
پـــــــه دنیا کښي یې بل حب و مقصود نه وي
کل مقصـــــــود یې وي دلـــــبر، ژاړي حیران
هغه څوک چي پـــــــه نظر د معشوق نیک شي
بیا یې ســـــــــپور کاندي د عشق پرآس دوان
د دنـــــــیانـــــــام ننګ واړه ځني هېرشي
پروانه کـــــــړي د دنیا په ســـــــــود وزیان
کل هـــــمت یې وي مصروف دیار په حب کښي
بل حب نه کـــــــړي صادقان دي عـــــاشقان
پـــــــه بیان د عشق شیرین مي روح و جان شو
(ملا امیره) د رپاشـــــــه پـــــــرسپین میدان

***

ستاله غـــــــمه راتـــــــه اوردئ کل زمین
بې مثال ده زمـــــــادلبرمـــــــخ یې رنګین
محبت زمـــــــاوســـــــیله ده ووصال ته
رقیبانـــــــوراته کـــــــړی دئ کمین
بل اسباب د عـــــــاشق نشته بې له عـــــشقه
د عشق اوربـــــه وســـــــوځي رقیب لعین
بې تکلیفه هیڅ قـــــــاصد مقصود نه مومي
سرګـــــــردان دي قاصدان په زړه غمګین
اومې غـــوښي چي په دې ګ کښي جوش ونه که

[103] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وبې نه خـــــــوري که غني وي که مسکين
چي پخته دعشق پـــــه اورکښي عاشق نه شي
حـــساب نـــــــه ده پـــــه رتبه دکاملين
دخامـــــــانوخامکاري ســـــوزوګدازده
تل بـــــــه ژاړي دی بـــعيدوي له تمکين
په بيان د(ملاامير) هـــــغه پـــــــوهېږي
چي ســـــالک وي پخته کارزړه يې وي سپين

***

پـــــــه تناب دزلـــــفوبنديـــــم دجانان
نـــــه خلاصېږم که ښندمـــــه دوه جـــــهان
هيڅ مي وبره لـــــــه رقيبه غـــــــمازنه شي
پـــــــرځـــــان وينمه پيره دتـــورزلفان
شش طـــــــرفه فيوضات دجـــــانان اوري
خـــــــالي نه ده هيڅ آفـــــاق زمين اسمان
عـــــاشقان همېش په غم کښي خوشحالي که
وصال غـــــــواړي پروا، نه کـــړي په هجران
که نن ګـــــــوري تورو سپين دياړپه خط کي
ته عامـــــــل شه همېشه ګـــــــرزه ترسان
نـــــــه حسب نـــــــه به نسب دچاپه کارشي
چي حـــــاضرشي دمحشرپه لـــــوی ميدان
خوشـــــــحالي دنيک عـــــمل ده ونيکانو
بدعـــــمل بـــــــه غمګيني شي دعصيان
که رضادجـــــانان غـــــــواړي رضاپرېږده
که جانان له تارضاشو څه په کارحورو غلمـــان[104]
درضـــــادي طلبګارزه خـــــــواربنده يم

[104] دانيم بيتی ترنورو څلورڅپې اوږددئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیر) ده ګناهـــــکارغـــــواړي غفران

***

چې خالق تخلیق وکـــئ[105] زمـــــــادژوندون
بیاعاشق یې پرځـــــان کـــړم راغی ببلتون
په خپل عشق ســـــــره طالب زه دوصال شوم
شب وروزیم سرګـــــــــردان په جګرخون
نه پوهیږم زمـــــــاپه باب قلـــم څه کښلي
چې یوغـــــم وي نوشته که پـــــه زرګون
که مي ورکه خـــــوب خندا شوه ستاله حبه
پـــــه کارنـــــه دي ددنیاډ پرنعمتون
نـــــورغـــــمونه راځخه هیردیارغموکړه
یارنیولی دئ له مـــــخ ســـــل حجابون
محـــــرمات شبهناک شـــــوه سل حجابه
له مذکـــــوره تقـــــوا کانـــدي صالحون
په نصیب دعـــــاشقانـــــوعجزونیازده
دیارحب دعـــــاشقانـــــوده ژوندون
تل مشغول دیارپـــــه وصل صادقـــان دي
سمندرغـــــوندي ساکـن اوریې مسکون
تـــمام صورت مي ستادعشق په اورکباب شو
(ملاامیره) تالـــــه اوردعـــــشق صابون

***

معشوقـــــان دعـــــاشقانـــوقاتلان
بې تقصیره ځني یـــــوسي دل وجـــــان
په عالم کښي سرګـــــردان ګرزي ګریان وي
بیایې قـــــوت وي دزړه وینه دخپل ځـــان

[105] وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني ورک صبرو سکـــــون دیارپـــــه مینه
همېشه يې اوښـــــکي ځي تـــردوه چشمان
بې غمي شي پـــــرحـــــرامه په دنیاکښي
دفـــــراق اوښکوترځـــــان وګـــرېوان
دوه جـــــهانه ځني هېرشي بې دلـــــبره
سرومـــــال کـــــړي صدقه ترخپل جانان
پـــــه کـــــوڅه دیارولاړبې نام ونګ وي
مـــــرتبه يې وي بلنده تـــــراســـمان
پـــــه اول کښي محبت بیاګـــــمنامي ده
(ملا امیره) ګـــمنام شـــــه که يې پوهان

***

له هـــــجرانه همېش ژاړم پـــــه نارو
دیاردید پرمـــــاشیرین ،تـــــرقند مسرو
درقیب پـــــه محبوسی ـ بـــه هیڅ بند نه شم
زه محبوس یـــــم دخپل یارپـــــه زولنو
چې يې تـــــوري زلفي بیاپـــرمخ خپرې کړې
عـــــاشقان سینه ســـوزان په اند ښښنو
رقیبان يې راتـــــه کښښنول پـــه څنګ کښي
اوس مي ولي پـــــه تکـــړو[106]پـــه سنګ ږېزو
بـــــدبختي درقیب داوه لـــــه اوله
چې يې ذات دده پیداکـــــړلـــــه اورو
بیايې وکـــــړتکبرپـــــه سجده کښي
پـــه کارنـــــه شـــــوعبادت دډېرکلو
رقیبان مي دښـــــمنان دپاک ایـــمان دي
(ملا امیرمحمده) ځـــــغله پـــــه ګامو

[106] کټ مټ ولیکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خال دي ایښی دئ پـــــــه میان کښي دابرو
نن مجنون غوندي عـــــــذاب کړمه لیلو
ودربارتـــــه دي ملنګ پـــــردوهه ناست یم
ولاړیه نه شـــــــم مګردیدراکـــړي خیالو
منتظردي ددیـــــدن لکه بلبل یـــــــم
څوبه ګـــــــرزمه محرومـــــــه له کتو
یاره جـــــوړه شکوفه پـــــه زمستان کړه
اوکه نه وي جان دمـــــــاغ مي کړه خوشبو
جـــــدایي دیارترخـــه وصال شیرین ده
که یـــــــوځله وصـــال کاندي نن پېرزو
عـــــاشقان دي شهـــبازان دیارپه مینه
سرګـــــردان دي پرزمین پرلـــــــویوغرو
ربه روی ســـتاددوستانـــــــومي دروړی
عـــــاشقان کـــــړه منورپـــــه انوارو
ستادعـــــــفو مقام پټ له هـــــره چاده
(ملاامیره)عـــــفوغـــــواړه پـــه زارو[107]

***

زمـــــــاپه زړه یاردعـــشق اورولګـــاوو[108]
بیایې روح راڅخه یووړغـــــم یې نورولګاوو
خـــــوشحالي دزندګی راپوري غـــــم شوه
غم یې دروندده هجران زورپـــرماپورولګاوو
دنفس باغ مي ســـــــتادعشق په اورایره شو

---

[107] په مقطع کي لږڅه تصرف سوی دئ. په اصل کي داسي وه:
ستادعفومقام پټ له هره چاده زمادلبره
ملاامیره عفوغـــواړه په جړاوپه زارو

[108] شاعر (ولګاوو) دخپلي لهجې سره سم کښلی دئ اوسنی لیکدود یې (ولګاوه) دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یک بینې یکجهتی بیا پرمـــــــازروولګاوو
مجوف زړګی مې ډک پـــــــــــه سل فکرو و
دتوحید په نورشوډک عجب یې شـــورولګاوو
رقیبان حیران ولاړزمـــــــاوحـــــــــال ته
دتوحیدنـــــــورمې پیره په رقیب اورولګاوو
دمعشوق پـــــــه طلب ستړي عـــــاشقان ده
(ملاامیر) مې په طلب ســـرپخپل ګورولګاوو

***

راشئ مـــــــــومنانودخپل رب ثناګویي کوو
محکمه پرخپل دین شووبادشاه ته دوعاګویي کوو
راغـــلي اروسان دي دوی وموږوته حیـــران دي[109]
غیرت ددین به وکـــړوموږبه هم پهلواني کوو
حیات دي زموږبادشـاه وي کل اسباب برابروینم
قتل به کفارکړو مـــوږپردوی شمشیربازي کوو
پرخلافت دچـاریاردي محکم زموږبادشاه وي
مغلوب دي کافـران شي چې پردوی موږغالبي کوو
بدبخته کافـــــــــران دي ناامیده له قرآن دي
فتح به خدای راکـــــړي دقرآن موږپیروي کوو
انګریزکه اروسان دي زمـوږجنګ څخه ترسان دي
مومنان ټول شیران دي اوس پردوی به چابکي کوو
ترســـــــان مې اروسان دي دلاوره مومنان دي
غـازیان منتظران دي موږودوی ته کارسازي کوو

[109] دامیرحبیب الله خان په وخت کې افغانستان ته دروسانو دراتګ خبره له تاریخي مدارکو سره سمه نه خپژي. دشاعر مرادبه یاپه سیمه کې دبلشویکي نفوذ دخپرېدوخطروي اودی به یې دروس دتجاوزپه نامه تعبیروي اویابه نوپردرقدباندي دروسانو پوځي تېري ته اشاره وي. دغه واقعه دغازي امان الله خان د پاچهۍ په اووم کال پېښه سوې ده (۲۷ قوس ۱۳۰۴ ش) اوپه دې ډول نوتردغه کاله پوري دشاعرژوندهم یقیني کېدلای سي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــفار که هر څوډ ېږدي د دین عقل يې هېږدئ
يې جنګه يې نـه پرېږدو د خپل دین مورېغاوري کوو
قـــــاتلان که مقتولان شو که پاته پرمیدان شو
سود منده مومنان دي (ملا امیره) موعظي کوو

***

تـــــریوسف ډ ېرښایسته زمـــــورېپیغمبرو
ستاره ورته عـــاجـــــزشمس وقـــــمرو
غلبه دنـــــوریې تېره تـــــرهـــــرچاوه
په خـــــوبانو کښي څرګند لکه زیړلـــمرو
دوحدت له باغـــــــه درخته رانښکاره شوه
نه يې مـــــــثل پـــــــرزمین لکه نښترو
د کـــــمال پـــــــه مېوه پره دغه درخته
مـــــــومنانو مي نوش کـــــړئ نبه ثمرو
شاکـــــــران د دې مېوې بـــه ســربلندوي
تورزاغـــــان له دې مېوې څخه کـــورکرو
مومنان دي خدای غـــافل په دین کښي نه کړي
غـــــافلان لـــــه خپله دینه ګاووخـــرو
د طاعـــــت بارچي بابا آدم پـــــه شـــاکړ
مـــــــومنان بې[110] قبلـــوي بار د پـــدرو
مـــــــومني ده نیکنامي دعـــــقباګټه
مـــــومنانو ټینګه کـــــړه که مي ضررو
دنبي پـــــــردین ثابت شـــــه (ملا امیره)
سپی رقیب ثابته نه شـــــولـــــوی خطرو

***

ته آئینه د شـــــــرع نســـه[111] وخپل مخ تـــه[112]

---

[110] بې = به بې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاعیبونه بــه ښکاره شي ته نیکبخته که بدبخته
ښـــــــه طاعت وبندګي دپاک الله کـــــړه
له ریا څخه ځـــــــان ســـاته ،نفس بدبخته
ســـــــره اورونه دي پـــــه لاس ددښمنانو
ستاطاعت وســـــــرومال سوځي یک لخته
ستاپه ښهرکښي ښه کـــــوټه په دولت[113] ډکـــه
ببغـــــــم نه شي دښمن ستاده په زړه سخته
که ولاړپـــــرخپل کـــــــوټه وي ترسهاره
اوس بادشاه یې ګـــویاناست یې پرخپل تخته
دتـــــــقوا تیغ پـــــــه لاس ونیسه محکمه
درایله به کي[114] دښمـــن ســـــــتاتخت وبخته
سرګـــــــــــردانه له خپل نفسه ډبرعالم ده
(ملاامیره) جـــهادي شه مې پرپرده ګرم ویخ ته

***

ددنیاکه جستجـــــــوی پرداجـــــهان کـــه[115]
که خدای هبروي آخـــــــــــرت لره تاوان که
پـــــــرجـــــــهان باندي ژړادیارلـــه حبه
داژړادمحبت دخـــــــــــدای دوستان که
چي دعشق په تیغ یې غـــــــوخ دزړګي سرشي
دفراق په اوښکوتـــــــرځـــــان وګرېوان که
دصادق عـــــــــاشق ژړاده پخپل ځان کښي
که مخلـــــــوق ته شي ظاهـــــردځان نقصان که

---

[111] نسه = نیسه

[112] داغزل په اصل کي د(ت) په ردیف کي. ماد(ه) ردیف ته رانقل کړه.

[113] دولت دلته ددنیاپه معنا راغلی دئ.

[114] کي = کړي

[115] که = کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دین دنیاســـــره ضدین(دي) هیڅ شک نشته
په یوه ځـــــــای اوراوبـــــه کله مکان که
دادنیاکه پخپل فکـــــــــرګلستان کـــړي
عاقبت به یې خـــــراب دمـــــرګ خزان که
منزه دئ عشق دنفس له خـــــــــوی خصلته
دامشکل ده چې دیده څـــوک بې چشمان که
جاهـــــــلانـــــوپه دنیادین بدل کـــړی
ددنیاهـــــــبرېده نـــــــه که دین نسیان که
که دانایې پـــــــــرخپل سرنیسه لاســـونه
وجاهـــــــل ته نصیحت ډېرعـــــــالمان که
ناصحـــــــان که نصیحت ددین بیان کـــړي
(ملاامیر) بـــــــــه یې قبول پردل وجان که

***

محبت دخـــــــدای دوستان بې خدای نه که
په یوه زړه کښې بـــــه دوه محبت ځای نه که
په ظاهـــــــــروي له عـــــالم باطن له حقه
مشاهـــــــده یې له خـــــدایه بل رای نه که
چې توانګـــــــــردقناعت په خـــــــزانه شي
هیڅ ګـــــذربه دغنیانوپه ســـــــرای نه که
احتیاجې بې خـــــــــپله ربه دبل نـــــــه که
روح وجـــــــــان به بې له خدایه فدای نه که
عـــــــــاشقان دي طالبان دیاردوصـــــل
که واصل شي ومعشوق تـــــــه وای وای نه که
په کـــــــوڅه کښې دمعشوق حیران ولاړوي
خوښ خـــــرم وي په حیرت کښې هم تلای نه که
حال وقـــــــــال دي موافق شه (ملاامیره)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالکان دي خـــدای خودبین خودنمای نه که

***

جـــــام دمی پیاپی نوش کړه ما په ذوقونه
زړه مي سوری لکه نی پـــــه نغمو اوازونه
یارزمـــــابې وفا پـــــه جفادئ عـالمه
نقصان کل زمـــــاخپل دګـــــناه دریابونه
یارمي ګل زه بلبل پـــــه ژړاپسې مـــــرمه
دبلبل سینه تل تـــــرختلي خـــــارونه
دلبري دلـــــجویي رهبري دي غـــــوا ړمه
که ماخلاص په اخلاص کـــړې دغم له بارونه
مـــــاغریب کـــــړه بعید له شیطانه شدید
بدلـــــوي سودایي پـــــه دنیاجنتونه
مامرید کـــــړه قـــــریب دګلشن عندلیب
ستاحبیب ســـــتامجیب پرښندم سرمالونه
ښه جلال ښه جـــــمال شین دي خال ده صنمه
پـــــه ظهوردي خـــــراب دکفارو ملکونه
ستانظرشـــــوخنجرپـــــه مجروح مي ځګر
سپین دي غـــــابښ وانوارپه روښان اسمانونه
ستاصـــــدیق ستارفیق ترهـــــمه وشفیق
یارغـــــاردســـــرداردهجرت په مزلونه
پتولـــــو خـــــوبان افضلین مي جانـــان[116]
بهـــــتري مهـــــتري پـــــه آیات حدیثونه
ستاابلـــــق ترفـــــرق وتپرشوی مطلق
نازبردار ، رازکـــــــــردارترجمله حجابونه

---

[116] دانیم بیتی په لږتصرف رانقل سوی دئ. په اصل کي داسي و :
پتولوخوبان پرماګران افضلین مي جانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دابیان شـــــــوعیان د(امیر) پـــــــه زبان
خـــــــوش لسان درفشان دجـانان صفتونه

***

دعشق اورمي پـــــــرزړګي وکـــــړه پوښتنه
زمـــــــا پرحال په چابکي وکـــــــړه پوښتنه
شپږداغـــــــونه عشق راکـــړي پرسینه دي
دازخـــــــمونه دمـــــــرګي وکړه پوښتنه
ورنځـــــــورتـــــــه که دوادد یدن ورکـــړي
زمـــــــادواده پرهېزي وکـــــــړه پوښتنه
بیکاره غـــــــلام دیاریـــــــم ورته ژاړم
نن دغـــــــلام پربېکاري وکـــــــړه پوښتنه
هیڅ حاجت زمـــــــا په کاروخدمت نشته
زماژړایارخـــــــوښوي وکـــــــړه پوښتنه
درقیب دلاسه ډېرپـــــــه زړه غـــــمجن یم
نن زمـــــــا پرغمګیني وکـــــــړه پوښتنه
عشق جـــــهازشوګډ یې کړم په محبت کښي
ته مـــــهربان شه پرغرقي وکـــــړه پوښتنه
(ملاامیر) پـــــه سپینه ږیره تل ژړاکـــــړي
راشه زمـــــا پرغریبي وکـــــړه پوښتنه

***

الماسي خنجرپـــــــه لاس زمـــــادد لبرده
عـــــاشقان پـــــه قتلـوي دایې هنرده
چې په برخه یې خـــــــواري دسوزګدازشي
خـــــودبه ژاړي چې زخمي یې دزړه ســـرده
هـــــــغه څوک چې وي ببغم دیارله فکـــره
ســـــړی نه ده پـــــه مثال دګاوخـــرده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمحبت پـــــه اوریې ســـــوی پـــه کلونو
چې وصـــــــال رابانـــدي راغی نن اخترده
غـــــلامي مي په اخـــــلاص دکامل وکړه
اوس ماذون شوم دکامـــــــــل هسي نظرده
وخـــــادم ته دمـــــــخدوم فیض رسېږي
هیڅ شک نشته درســــــول دخولې خبرده
عـــــاشقان (یې) ودیدن ته هـــــوسېږي
ځني پاتـــــــه نام ونننگ وســـیم وزرده
صادقان دیارپـــــه مینه هـــغه څوک دي
چې پـــــه لاس (یې) همېشه دعشق دفترده
عـــــامـــــلان دشریعت مي فایضین دي
پاک الله ځني راضي هـــــــم پیغمبرده
عـــــاشقان ترسرومـــــال ویارته تېردي
چې لیدلی یې جانـــــان پـــه خپل بصرده
دیارمیني تورکـــــودی کړم په جهان کښي
خاکساري مي جـــــوړه کړې پرخپل سرده
ګـــمنامي لـــــویه رتبه ده (ملا امیـــره)[117]
اختلاط دزمـــــانې ډېرشـــــوروشرده

***

که وصال داشنای غـــــــوارې روځ دغه ده
بیاڅه نه شي دمـــــــــرګي سخته ناره ده
نن دي وارده چې راکب پـــــرخپل مرکب یې
له مـــــــــرکبه که شیوه شوې توره شپه ده
په تیاره کښي څـــــوک رسېږي ومقصود ته ؟
لـــــوی مثال دئ نیکي واخله لارښکاره ده

[117] اصل: ګمنامي لویه رتبه ده ملا امیره فقیره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــمبختان مي غـــــــافلان دیارله ذکره
لـــــــــغزیده وي وخپل نفس تـه مسخره ده
پـــــــرهـــــــمت دزاهـــــدانوآفرین شه
نفس شیطان یې پـــــــه عـذاب ښه تماشه ده
پیروي دپاک قـــــرآن مـــــوپه نصیب کړې
چي همېش زمورږپه خـــــــوله وردوظیفه ده
په نصیب مـــــــوشفاعت دپاک رسول کړې
پاک سبحان بې کي[118] خـــوشحال کړې وعده ده
له دې خپلي بـــــــدبختۍ څخه په عذاب یم
ګیله نشته پرهـــــرچـــامي توره شپه ده
هـــــرعـــــاشق شیرین ګفتن شیرین زبانه
(ملا امیر) مي درپاشي ډکـــې[119] ســـــــینه ده

***

هغه څوک چي صادقـــــــان وي ستاپه مینه
محبت بـــې[120] هـــمېشه پـــــــرخپل یارو ینه
اول حـــــــال دسالک دادئ اې دروېـــشه
چي پـــــــه حب کي دخپل شیخ به فناه شینه
حقیقت دحب یې هلته ظـــاهـــــــــرېږي
چي دپاک رســـــول په شـــرعه عمل وینه
دویم حـــــــال دصادق داده په محبت کښي
چي دپاک نبي پـــــــه حب کښي فـــــناوینه
دریم حـــــــال فنافی الله بـــــولي طالبه
بې له یاره مـــــــاســـــــواکل ترک وهینه

---

118 بې کي = به یې کړي
119 ډکې = ډکه یې
120 بې = به بې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه عشق نه دئ بل څـــــــه دئ دروغ وايي
چې خالي به له دې دروحبو څـــــــوک وينه
هـــــــرچې لاردشـريعت يې وي پرې ايښې
رهـــــــبردده شيطان اورتـــې[121] څکـــوينه
که باوردي پـــــــه آيات و حـــــديث کښې
ملحدي پـــــــه طـــــريقت کښي ډېره وينه
هـــــــغه څوک چې مستقيم پـرشريعت شوه
پـــــــه سپين مـــــخ به آخرت لـــره ورځينه
خـــــــدايه عشق مي برابرپرشـــريعت کړې
چې مـــــــقام دمـــــوحدي مي روزي شينه
(ملا امير) غـــــريب صادق کړې ستا په مينه
امان راکـــــــــړې په توحيد کښي له لعينه

***

ستادهجران په اوروســـوی ارامي غواړمـــه[122]
زړه مي زخمي داستاله لاســـه دوايي غواړمه
دوامي وصل دجانـــــــان ګنج نوري غواړمه
زه خوارمسکين يـم بې تسکين زه دلجويي غواړمه
ستادمحبت پـــه درياب غرق صدف دري غواړمه
زه غواص تېر(يم) تـرخپل سر اجرت قوي غواړمه
له دواړوکـــــــونويم ببغم روشندلي غواړمه
له پخته ګانـومي حساب کړې ګمنامي غواړمه
سيروسلـــوک راباندي تېرشومقبولي غواړمه
نفس وشيطان مي دښمنان ستامـــهرباني غواړمه
زمـــــــامشرب دنقشبند پيرمجددي غواړمه

[121] اورتې = اورته يې
[122] دې غزل ته پرسرکښلي دي: مناجات فقيرملا امير محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاچندبه ســـــــــوزیمه نورمحمدي غواړمه
درعشق تـــوسوختیم دروصلت رهنمایي غواړمه
عـمرم عبث ګذشت درطاعت عمرثاني غواړمه
پیرمي اولاددعـــــــمریارپیرقریشي غواړمه
(ملاامیر)خواریې دامنګیرزې[123] غـــلامي غواړمه

***

په خـــــــوبانـــــوکښي کلانه راشه راشه
زمـــــــادزړه محبه ګـــــــرانه راشه راشه
پیروي دي قبلـــــــوم پـــــــردووچشمانو
ته یې نورزمـــــــــادچشمانه راشه راشه
زمادپیرنـــــــــوربه رهبرشي ستا ترنوره
ستانوربه شي رهبره تـــرسبحانه راشه راشـــه[124]
(دا)ستانـــــــورده وسیله زمـــاووصال ته
تـــــــه همبش پـــــــرخپل رب ګرانه راشه
مـــــــحبت دیارافضل تـــــردوه جـــهانه
ته یې زمـــــــادزړه ارمـــــانه راشه راشه
په کامل صفت موصوف تـــــــرکل عالم یې
باطن نـــــورظاهـــــرانسانه راشه راشه
ستاامت هـــــمبشه فـــــخرپه تاکاندي
تـــــه ســـــرداریې دنبیانه راشه راشه
ډېردي قـــــدرهـــم حرمت پرخپل خالق ده
کامـــــــل میره دخـــــوبانه راشه راشه
کمینه امتي ســـــتایم پاک رســـــوله
زه(امیرمحمد) ســـــتادغلامانه راشه راشه

[123] زې = زه یې
[124] دغه بیت دړې څېې زیات دئ.(هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

عشق ســـــرسري نه ده چي له سره دي بدرشي
محبت عـــارضي نه ده چي له زړه څخه بدرشي
بیان دعشق کـــــــومه وسالک ته یې ښیمه
مشتق لـــه عشقیه دئ چي پیچان[125] پربل شجرشي
عشقیه مي هـــغه شی ده چي غالب شي پرګیاه
ذات دګیاه ورک شي عشقیه مي پـــراظهرشي
مثال دمومن داده که انصاف لـــــرې منصفه
که عشق باندي غالب شي ترګیاه (یې) حال بترشي
عشق ده په دوه قسمه ته یې زده کړه اې سالکه
یومي رحـــــماني بل شیطاني که دي باورشي
شیطاني هغه تـه وایي چي نقصان دشریعت وي
ناري تجلي وینې پـــــه غلط مي ګاووخرشي
رحماني هـــغه ته وایي چي پرشرع مستقیم وي
شـــــوارق به دانوارفیوضات باندي مطرشي
تمیزدې دووګـــران دئ دخطرځای یې دغه ده
ســالـــم به ترتېرېږي هغه څوک چي بختورشي
زه (ملاامیر) فقیریم په بیتوکـــــــرم بیانونه
محناج زه دوعـــــایم که پرمادخدای نظرشي

***

بدبخته زمانه شـــــــوه له طاعته غافلان دي
ودین ته یې شاکـــــړې په دنیاپسي روان دي
بیدارشئ مومنانـــــــولوی سفرلرئ په مخه
نکیرمنکربه درشي ســوال جواب یې په ایمان دي
کامل که دي ایـــمان وهیڅ دي وبره خطرنشته

[125] عشق پیچان یوراز ګیاه ده، چي پرنورو ګلانوراتاوېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووزه ونيکی ته بدعمل دي دځان زيان دي
فهم وکه (اې) مـــــومنه عاقبت دادنيا پاته
محصل دهــرچامرګ دئ ځني پاته يتيمان دي
سپين زړه دي تورېږي ګناهـــــونه دي ډېرېږي
صيقل (يې) اسم ذات ده شـريعت که پرراوړاندي
پنځه روځي ژوندون دئ عـــاقبت به روانېږو
ژاړه (ملا اميره) نــفس شيطان دي دښمنان دي

***

يوه درخته يې نهال کـــــړه په قدرت کښـــي[126]
ځلورښاخ (يې) ورپيدا کـــــړه په زينت کښي
هر(يو) ښاخ له ګوناګـــــون مېوې څخه پرده
زاغــان ځني محروم بلبلان ګډ په وصلت کښي
بلبلان چې همېشه پـــــرګل مين ملامت نه دي
معطريې دل وجـــــــــان په حقيقت کښي
چې بلبل غـــــــوندي صادق په مينه نه شي
دامشکل ده چې به ګـــــډ شي په جنت کښي
ســــــاکنان دهغي درختي هـــغه څوک دي
چې ترسرو ترمـــــــال تېرشي په محبت کښي
مـــــــــثال ددرختي ذات دپاک حبيب ده
چايارانيې ځلـــــــــورښاخه په قربت کښي
بلبلان مي عـــــــاشقان دخداى دوستان دي
رب ورکړې خـــــــوشحالي په آخرت کښي
زاغان مي کافـــــــــران منکرالحق دي
محرومي شـــــــوله ورپېښه په خلقت کښي
پـــــه اول کښي مي ابيات مـــــغلق ويلي

[126] داغزل په اصل کي د(ښ) په رديف کي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په آخریې معنی ګـــــوره په وضحت[127] کښـــي
ربه ســـرومال قـــــربان زمـــاترنبي کړې
(ملا امیر) غریب غـــــلام تل په خدمت کښي
عـــــــاشقان دیارجـــــفا پروفـــابولي
(ملا امیر) فقیرمغموم ده پـــــه هجرت کښي

***

دخپل اشـــــــنای دیدن له تلمه په تلوار...
زه خبرنـــــه وم چې پـــه مخه رقیبان راځي
دیاردغم ګـــــردوغبارزمـــــاپرځان راځي
دیارله عشقه مې خـــوناب نن ترچشمان راځي
(را) میسربه وصـــــــال نه شي بې ژړاعالمه
دفـــــراق اوښکې مې بهېږي پرګریوان راځي
دادنیاکه هـــــمګې ګل وګلـــــــزارشي
عـــــــاقبت به شي فنادمـــرګ خزان راځي
څه دغم ژوندون یې زمـــــــاپه قسمت راکړ
بې له یاره دعشق دودمي تـــــــردهان راځي
زماپه اوښکـــــــــوهیڅ اثرپرجانان نه شي
زمـــــاپرحـــال نن په ژړازمین اسمان راځي
سرګـــــردان وپایدوان پـــــردادنیایمه
ترک به نه کړم ستاطلب که هـــرخوزیان راځي
دجنت تـــــرګلـــــو زیاتې تـــــماشه ده
چې مستغرق شـــم دیارفیض لکه باران راځي
که وفانه کـــــړې نن دژوندرمـــــق باقي ده
اوکه نه وي (ملا امیر) غـــــریب ګریان راځي

***

[127] وضحت = وضاحت ، څرګندتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا جـــــــفاده همېشه مـــــــــاڅروي
رقیبان پـــــــــه نصیحت مـــــــــا خندوي
زه حیران یـــــــم چې ژړا کـــــــړم که خندا کړم
نه پـــــــوهېږم چې یار زمـــــــــا څه خوښوي
د جـــــــرس له حـــــــاله حال زما معلوم شو
تـــــــرخندا زمـــــــــاڅړا یـــــــــار قبلوي
دا دنیا دڅړا ځـــــــــای چې ببغـــــــم نه شې
ستاڅړا لـــــــــره اجـــــــرت یار در کـــوي
دا جـــــــرت حساب مي خپلـــــه زندګي ده
عـــــــاقبت د صـــــــورت حجاب پاره کوي
د محشر پـــــــه روځ بـــــه نیک و بد ښکاره شي
دا نایـــــــــان مي نیک پـــــــه بد نه بدلوي
آئینه د زړه صفا کـــــــړه له هـــــــــرزنګه
(ملا امیره) خدای رحـــــــــمان ده رحم کوي

***

عـــــــاشقان دي بیماران پـــــه زړه زخمي
د دیدن زکات غـــــــــواړي پـــه مسکیني
هیڅ حـــــــاجت یې د دنیا په چـــــاره نه وي
نه پـــــــــه کاریې وي جنت غـــلمان حوري
د خپل یار دیدن یې خـــــــوښ تر دوه جهان وي
قاسم کـــــــړی ښـــــــه قسمت دئ ازلي
د توحید د باغ مي هـــــــر عـــــاشق بلبل ده
و دې باغ تـــــــه بل مـــــــــرغـــه لا رنه لري
د ګلانـــــــــوسیل بې بـــــــــهاره نشته
د دیدار روځ لـــــــــوی بـــــهار ده کاملي
په نصیب دي نه دیدار په لـــــــــوی بهار شه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیره) جنت پربږده ددیـــارشـــه محبتي[128]

❋❋❋❋

❋❋

❋

❋

❋

❋

[128] تردې غزلي وروسته دنسخې په پای کي د (زمامقصود) رکاب راغلی دئ خونسخه پرهمدې ځای نیمګړې ده اوزه نه پوهېږم چې څوپانې به یې لوبدلي وي(م. هوتک).

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library